

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

„Büntetőeljárásokhoz kapcsolódó vagyonelkobzás és lefoglalás”

A büntetőeljárásokban alkalmazott vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések
gazdálkodási és integritási kérdései

2020. december

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

„Büntetőeljárásokhoz kapcsolódó vagyonelkobzás és lefoglalás”

A büntetőeljárásokban alkalmazott vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések
gazdálkodási és integritási kérdései

Engedélyező:

Domokos László
elnök

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Szerkesztő:

DR. VARGHA BÁLINT projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. NAGY IMRE felügyeleti vezető

Készítették:

DR. VARGHA BÁLINT projektvezető

DR. FELFÖLDI IZABELLA számvevő

MOLNÁR LÁSZLÓ számvevő

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-2655-021/2020.

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
▶	BEVEZETÉS, MÓDSZEREK	7
	Az elemzés indokltsága	7
	Az elemzés célja	7
	Hasznosulás	7
	Az elemzés kérdései	7
	Források, módszerek	8
	Limitáció	8
	Terminológia	8
	Az elemzés felépítése	8
▶	1. A VAGYONI JELLEGŰ INTÉZKEDÉSEK ÉS KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK ÁTTEKINTÉSE.....	10
	1.1 Az elkobzás	10
	1.2 A vagyonekobzás	11
	1.3 A lefoglalás	12
	1.4 A zár alá vétel	13
▶	2. A VAGYONI INTÉZKEDÉSEK ÉS KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK JOGI, KÖZPÉNZÜGYI STÁTUSZA	15
	2.1 Vagyonintézkedések	15
	2.2 Vagyonintézkedések	15
▶	3. TÁRSADALMI RELEVANCIA, PÉNZÜGYI SÚLY.....	17
	3.1 OECD – elkobzást, vagyonekobzást kimondó határozatok száma	17
	3.2 Az EUROPOL által készített becslés	18
	3.3 Belügyminisztérium Bűnügyi Statisztikai Rendszer (BM BSR).....	18
	3.4 KSH adatok az elkobzás értékéről	19
	3.5 A NAV évkönyvében közölt adatok.....	20
	3.6 Nemzeti adatszolgáltatás az Európai Bizottság felé	20
	3.7 Államháztartási számvitel szerinti kimutatás	20
▶	4. A VAGYONI KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK: LEFOGLALÁS, ZÁR ALÁ VÉTEL.....	22
	4.1 Vagyonintézkedések - az állam kötelezettségei	22
	4.2 A lefoglalt és zár alá vett dolgok értékének megőrzése	22
	4.2.1 Értékmegőrzési kérdések a lefoglalás során	22
	4.2.2 Értékmegőrzési kérdések a zár alá vétel során.....	22
	4.3 Nyilvántartás, tárolás a lefoglalás során	23
	4.3.1 A lefoglalt dolgok értékének megállapítása.....	23

4.3.2 Nyilvántartás és annak felülvizsgálata	23
4.3.3 Tárolással kapcsolatos költségek	24
4.4 A lefoglalt dolog értékesítése	24
4.4.1 Az értékesítés feltételei	25
4.5 Az állam helytállási kötelezettsége	25
4.6 A lefoglalt bűnjelek tárolásának infrastrukturális feltételei	26
5. A VAGYONI INTÉZKEDÉSEK: ELKOBZÁS, VAGYONELKOBZÁS	28
5.1 A hasznosítással, értékesítéssel kapcsolatos általános követelmények	28
5.2 Az elkobzott dolgok hasznosítása	29
5.2.1 Értékesítés	29
5.2.1.1. Vételre felajánlás	29
5.2.1.2 Árverési értékesítés	30
5.2.2 Megsemmisítés	31
5.2.3 Közérdekű (karitatív) felhasználás	32
5.2.3.1 Felajánlás	32
5.2.3.2 Adományozás - beszámolás	32
5.2.3.3 A karitatív felhasználás nagyságrendje	32
5.3 A vagyoneklobzás: végrehajtás, hasznosítás	33
5.3.1 A NAV feladatai a vagyoneklobzás végrehajtásával kapcsolatban	34
5.3.2 Végrehajtás	34
5.3.3 Értékesítési formák	34
5.3.3.1 Hagyományos ingó- és ingatlanárverés	35
5.3.3.2 Elektronikus árverés	35
5.3.3.3 Anonimitás és összeférhetetlenségi szabályok	35
5.3.3.4 Árverések a számok tükrében	36
FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK	37
JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE	39
MELLÉKLETEK.....	40
1. sz. melléklet: Büntetőjogi vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések összehasonlítása	40
2. sz. melléklet: EUROPOL válaszadók, válaszok, becült érték	41
3. sz. melléklet: Bűncselekményekkel okozott kár és kármegtérülés (BM BSR)	41
4. sz. melléklet: Esettanulmány, a tárolásról szóló információk a törvényszéki beszámolókbán.....	42
5. sz. melléklet: Esettanulmány, NAV Elektronikus Árverési Hirdetmény	44
6. sz. melléklet: NAV által lefolytatott elektronikus árverések aránya, 2019	45

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az elkobzás és a vagyoneklobzás során a törvény erejénél fogva állami tulajdon keletkezik, majd az így megszerzett javakat az állam értékesíti, hasznosítja. A lefoglalás és a zár alá vétel során az állam, az érték megőrzésének köteleme alatt idegen dolgokat kezel, kártérítési felelősséggel tartozik, ezen javak később szintén az állam tulajdonává válhatnak.

Magyarország Alaptörvénye szerint a nemzeti vagyon kezelésének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése. Az Alaptörvény kimondja, hogy a közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. Az állam gazdálkodásával szemben fontos követelmény az átláthatóság a szabályszerűség, az állami tulajdon értékesítésének lényeges garanciája a verseny és az integritás.

Az Állami Számvevőszék stratégiai küldetése, hogy nyomon kövesse, ellenőrizze és elemezze az Alaptörvényben meghatározott értékek érvényesülését, ezáltal elősegítse a közpénzekkel történő szabályszerű, eredményes gazdálkodást, így hozzájárulva a jó kormányzáshoz.

Az ÁSZ elemzésének az volt a célja, hogy feltárja a büntetőeljárás során alkalmazott vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések pénzügyi, vagyongazdálkodási és integritási helyzetét. Az elemzés eredményei hozzájárulhatnak az elemzett terület közpénzügyi rendezettségének erősítéséhez, támogathatják a döntéshozatal megalapozását.

Az elemzés kizárólag nyilvánosan elérhető információk; jogszabályok, szakmai publikációk, valamint esettanulmányok feldolgozása alapján készült.

Az elemzés megállapította, hogy az elemzett terület jogszabályi környezete meghatározza a felelős gazdálkodás és az integritás alapvető követelményeit. Ugyanakkor arra is rámutatunk, hogy ahhoz, hogy ezen követelmények a felelős, szabályszerű gazdálkodás és az integritás valódi, gyakorlatban is működő garanciái legyenek, szükséges, hogy azokat további mechanizmusok, szervezeti megoldások esetlegesen belső előírások egészítsék ki.

Az államot és az érintett személyeket és gazdálkodó szervezeteket is kár érheti, ha a büntetőeljárás során alkalmazott vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések során az állam nem a kellő gondossággal jár el, nem érvényesül a közélet tisztasága, a verseny és az átláthatóság.

Az elemzés eredményei alapján ezért kérdések fogalmazhatóak meg arról, hogy a gazdálkodási és integritási követelmények érvényesülését milyen eszközök és megoldások biztosítják. Ezekre a kérdésekre elsősorban a büntető vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések alkalmazásában érintett szervezetek adhatnak választ.

Mi biztosítja az értékesítés során a versenyt és az integritást?

Az elemzés feltárta, hogy amennyiben az elkobzást, vagyoneklobzást követően árverési értékesítésre kerül sor, ott érvényesülhet az átláthatóság és a verseny. A hazánkban a NAV által végzett nyilvános árverés alkalmas mind a gazdálkodási, mind az integritási követelmények érvényesítésére. Különösen az anonim, elektronikus árverés csökkentheti az integritási veszélyeket.

Az elemzés ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a szabályozás lehetővé teszi, hogy az elkobzott javak értékesítése ne minden esetben nyilvános eljárásban történjen. Ez széles mérlegelési lehetőséget ad a törvényszékek gazdasági hivatalai számára a kereskedők megkeresésére. Az ÁSZ - a szervezetek önbevallásán alapuló - integritás felmérése alapján a bírósági szervezetrendszer integritási kontrolljai jól kiépítettek.

Ugyanakkor fontos kérdés, hogy ezen integritási mechanizmusok kiterjednek-e az elkobzott dolgok hasznosításával kapcsolatos döntési folyamatokra, milyen eszközök biztosítják a kereskedők fair kiválasztását?

A karitatív felhasználás betölti-e a rendeltetését?

Az elemzés által elérhető információk alapján az elmúlt években az elkobzott javak karitatív felhasználásának értéke csökkenő tendenciát mutat és a karitatív célra elfogadott dolgok értéke korábban is elmaradt a felajánlás értékétől. Annak érdekében, hogy a karitatív felhasználás betölthesse a szerepét, szükséges megfontolni az ennek háttérében álló okok feltárását.

Milyen iránymutatások támogatják a bűnügyi vagyon értékének megőrzését?

Az elemzés rámutat, hogy a lefoglalt, zár alá vett vagyon értékének őrzésével kapcsolatos a Be. 333. §-ban szabályozott általános előírást részletszabályok nem pontosítják. Kérdés, hogy a mindennapi gyakorlatban a bűnügyi vagyont kezelő állami szerv számára rendelkezésre állnak-e olyan iránymutatások, amelyek pontosan rögzítik, mit kell a hatóságnak megtennie az érték megőrzése körében. Különösen a zár alá vett értékpapírok, üzletrészek esetében lehet indokolt, hogy a vagyonmegőrzési követelmény gyakorlati érvényesítésében a részletszabályok támogatást nyújtsanak. Az elemzés feltárta, hogy a jogszabály nem írja elő kötelező erővel azt sem, hogy a lefoglalt dolgok értékét minden esetben meg kell határozni. Kérdés, hogy ennek hiányában, hogyan biztosítható az érték megőrzésére vonatkozó követelmény.

A bűnügyi vagyon tárolása támogatja-e az érték megőrzését?

A bűnügyi vagyon tárolásának körülményei is hatással vannak az érték megőrzésére. Ha a tárolás során a lefoglalt tárgyak állaga leromlik, az állam lecsökkent értékű dolgok tulajdonjogát szerzi meg, azok esetleges visszaszolgáltatása esetén pedig anyagi helytállási kötelezettsége keletkezhet. Ennek hatását fokozhatja a büntetőeljárások elhúzódása. Az elemzés áttekintette a lefoglalt javak tárolásával kapcsolatos információkat, ennek kapcsán öt törvényszéki tájékoztatót értünk el nyilvánosan. Mindegyik elemzett tájékoztató jelzett a lefoglalt dolgok raktározásával kapcsolatos hiányosságokat. Kérdés, hogy a bűnügyi vagyon raktározásának körülményei biztosítják-e az állag és az érték megőrzését, valamint a bűnjelraktározás tervezett reformja választ adhat-e az ezzel kapcsolatos kihívásokra?

Biztosított-e az informált döntéshozatal?

Az elemzés feltárta, hogy KSH, a NAV és a BM által készített nyilvánosan elérhető statisztikai összesítések eltérő szemléletben, eltérő bűncselekménytípusokra vonatkoznak így azok alapján az elemzett terület pénzügyi nagyságrendjéről nem lehet teljes képet alkotni. Ennek nyomán csak feltételezhető, hogy hazánkban, az Európai Unió egészére vonatkozó becsléshez hasonlóan a vagyoni intézkedések, kényszerintézkedések értéke a bruttó hazai termék értékének 0,009-0,018%-át teheti ki. Kérdés, hogy a döntéshozóknak rendelkezésre állnak-e olyan információk, amelyek alapján a területet érintő költség-haszon elemzésen alapuló, megalapozott döntéseket hozhat.

BEVEZETÉS, MÓDSZEREK

Az elemzés indokoltsága

A büntetőeljárás során az állam, vagyoni jellegű szankciókkal, kényszerintézkedésekkel élhet. Az elkobzás és vagyonelkobzás során vagyontárgyak magánszemélyek tulajdonából az állam tulajdonába kerülnek, közpénz keletkezik. A lefoglalás és zár alá vétel során nem keletkezik közpénz, ugyanakkor az közpénzügyi relevanciával bír: a lefoglalt érték 50%-ának, további sorsa általában elkobzás, vagyonelkobzás, vagyis végleges állami tulajdonba kerülés (EUROPOL, 2014), a lefoglalás és a zár alá vétel, az esetek egy jelentős részében tehát az állami tulajdonszerzés „előszobájának” tekinthető. A lefoglalás és zár alá vétel további közpénzügyi vonatkozása, hogy a lefoglalt dolgok tárolásával kapcsolatban az államnak értékmegőrzési kötelezettsége van és a tárolás költségeit is bizonyos esetekben az állam viseli.

Az állam gazdálkodásával szemben minden esetben követelmény, a felelős, ésszerű gazdálkodás, az átláthatóság és elszámoltathatóság. A vagyoni intézkedésekre, kényszerintézkedésre ugyanakkor elsősorban büntetőeljárás jellegű szabályok irányadóak. A büntetőjog elsődleges fókuszsa, nem pénzügyi, hanem kriminológiai, így gazdálkodási kérdések csak járulékosan jelenhetnek meg.

A fentiekre tekintettel indokolt, hogy az Állami Számvevőszék, mint legfőbb közpénzügyi ellenőrző szerv megvizsgálja, hogy a büntetőeljárás során foganatosított vagyoni intézkedésekre és kényszerintézkedésekre, a vagyon kezelésére, nyilvántartására és elidegenítésére milyen gazdálkodási, pénzügyi szabályok vonatkoznak, az ezzel kapcsolatos eljárások integritása biztosított-e.

Az elemzés célja

Az elemzés célja, hogy feltárja a büntetőeljárás során alkalmazott vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések pénzügyi, vagyongazdálkodási és integritási helyzetét, elemezze és értékelje a vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések során irányadó szabályokat, eljárásokat.

Hasznosulás

Az elemzés eredményei hozzájárulhatnak a büntetőeljárás során az állam tulajdonába került vagyonnal történő felelős, eredményes és átlátható gazdálkodás megerősítéséhez, valamint a bűnügyi vagyon kezelésével, a vagyoni intézkedésekkel kapcsolatos tervezés és döntéshozatal megalapozásához.

Az elemzés kérdései

Az elemzés az alábbi kérdéseket vizsgálta meg.

- Milyen mértékű a büntetőjogi vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések pénzügyi nagyságrendje? Elérhetőek-e ezzel kapcsolatos kimutatások?
- Mi az érintett vagyon közpénzügyi státusza?
- A vagyoni intézkedések, kényszerintézkedések végrehajtása milyen rendszerben és szabályok alapján történik?
- Hogyan történik a vagyonelemek nyilvántartása tárolása, őrzése?
- A keletkező állami vagyon hasznosítása, elidegenítése milyen rendszerben és szabályok alapján történik?
- Milyen az érintett döntési folyamatok integritási helyzete? Mely szabályozási garanciák mérséklék az integritási veszélyeket?

Források, módszerek

Az elemzés dokumentumelemzés módszerével áttekintette, feldolgozta és értékelte a hatályos jogszabályokat, a témát érintő nyilvánosan elérhető dokumentumokat, szakcikkeket, publikációkat, az EUROPOL, az OECD vonatkozó tanulmányát, a KSH, a BM és a NAV által közzétett statisztikai információkat. Az elemzési eredmények szemléletesebb bemutatása érdekében esettanulmányokat dolgoztunk fel: A vagyonekobbzásból származó dolgok értékesítésére vonatkozó árverési hirdetményi felhívást, a lefoglalt dolgok tárolásával kapcsolatos gyakorlati kihívások feltérképezése érdekében pedig feldolgoztuk öt Törvényszék éves tájékoztatójában elérhető információkat.

Limitáció

Az elemzés kizárólag a gazdálkodási és integritási relevanciával bíró rendelkezéseket és eljárási cselekményeket veszi górcső alá. A jogintézmények bírósági, ügyészségi, nyomozó hatóság általi alkalmazásának részletezésére, a végrehajtás gyakorlati kihívásaira, a vagyon-visszaszerzési eljárásokra részletesen nem térünk ki. Az elemzés a büntetőügyekben foganatosított vagyoni intézkedéseket vizsgálja, a szabálysértési eljárásokban alkalmazottakat nem. A jogi szakirodalom, bírósági jogegységi határozatok részletesen kifejtik, hogy melyek a vagyon elvonásának fő elvei és melyek a büntetendő cselekményből származó vagyon elvonása alóli kivételek. A jogszabályok számos egyedi esetre is rendelkezéseket tartalmaznak pl., hogy mi az eljárás elektronikus okiratok, vagy sugárzó anyagok esetén. A jogdogmatikai dilemmákat és az egyedi esetekre vonatkozó különleges rendelkezéseket nem ismertetjük, az elemzés a tipikus, a mindennapi gyakorlatban tömegesen előforduló esetek pénzügyi, integritási vonatkozásaira koncentrál. Az elemzés nem tárgyalja részletesen az elkobbzással és vagyonekobbzással kapcsolatos uniós és nemzetközi jogi instrumentumokat. Az elemzés a hatályos jogszabályokat és gyakorlatokat vizsgálja, jogtörténeti áttekintésre nem vállalkozunk, kizárólag a közelmúltban bekövetkezett lényegesebb változásokra utalunk.

Terminológia

A Be. „vagyont érintő kényszerintézkedésként” határozza meg a lefoglalást és a zár alá vételt¹, „bűnügyi vagyon”-ként utal az elkobbzás és a vagyonekobbzás érdekében lefoglalt dologra, a zár alá vett vagyonra². Az elkobbzást és a vagyonekobbzást a Btk. az „intézkedések” között tartja számon³. Jelen elemzésben a törvény által alkalmazott terminológiát követve vagyoni intézkedésként, kényszerintézkedésként, illetve bűnügyi vagyonként utalunk az elemzett jogintézményekre. A jogszabály „bűnjelként” utal a bizonyítás érdekében lefoglalt dolgokra. Mivel a gyakorlatban a hatóságok minden lefoglalt dolgot bűnjelként kezelnek (Herke et al., 2020), ezért az elemzés egyes helyein a bűnjel a lefoglalt dolgok szinonimájaként használjuk. Az elemzésben integritás kockázat alatt az ÁSZ által 2011-óta folytatott Integritás Projekt módszertana által meghatározott fogalmat értjük, lásd erről Pulay (2014). Az angol nyelvű szakirodalom a magyar jogi terminológiától eltérően elsősorban az intézkedések végleges, vagy átmeneti jellegére tekintettel tesz különbséget. Ennek megfelelően az angol nyelvű szövegekben a „*confiscation, confiscation of assets*” intézmények az elkobbzás, vagyonekobbzásnak feleltethetőek meg, a „*frozen (assets), seizure, custody*” kifejezések a zár alá vétel és lefoglalás intézményeivel hozhatóak fedésbe.

Az elemzés felépítése

Az elemzés elsőként röviden bemutatja az elkobbzás, vagyonekobbzás, lefoglalás és zár alá vétel jogintézményeit, az érintett javak jogi, közpénzügyi státuszát. Ezt követően az elemzés tárgyának pénzügyi nagyságrendjéről rendelkezésre álló információkat összegezzük, majd a vagyoni kényszerintézkedések: a lefoglalás és a zár alá vétel során releváns gazdálkodási, őrzési kérdéseket tekintjük át. Az elemzés végül a vagyoni

¹ Be. 272. § (3)

² Be. 36. § (2)

³ Btk. 63. §

intézkedések során az állam tulajdonába került vagyon elidegenítésével, hasznosításával kapcsolatos kérdéseket dolgozza föl. A lefoglalás során felmerülő előzetes értékesítés célja nem a hasznosítás, hanem a vagyon megóvása, ezért arra a megőrzés és tárolás elemzésének keretében térünk ki.

1. A VAGYONI JELLEGŰ INTÉZKEDÉSEK ÉS KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK ÁTTEKINTÉSE

A büntetőeljárás során több olyan eszközt alkalmazhat a hatóság, bíróság, amely a bűncselekménnyel összefüggő dolgokat, vagy az elkövető vagyonát érinti. A hatályos magyar büntetőeljárásban négy olyan jogintézményt szabályoztak, amelynek során állami tulajdon keletkezik, illetőleg az állam időlegesen idegen dolgokat kezel. Tekintettel arra, hogy az állam gazdálkodási kötelezettségei szempontjából ezen négy jogintézmény bír jelentőséggel, az elemzés az elkobzás, vagyonelkobzás, lefoglalás, valamint zár alá vétel során irányadó szabályokat, eljárásokat tárja föl.

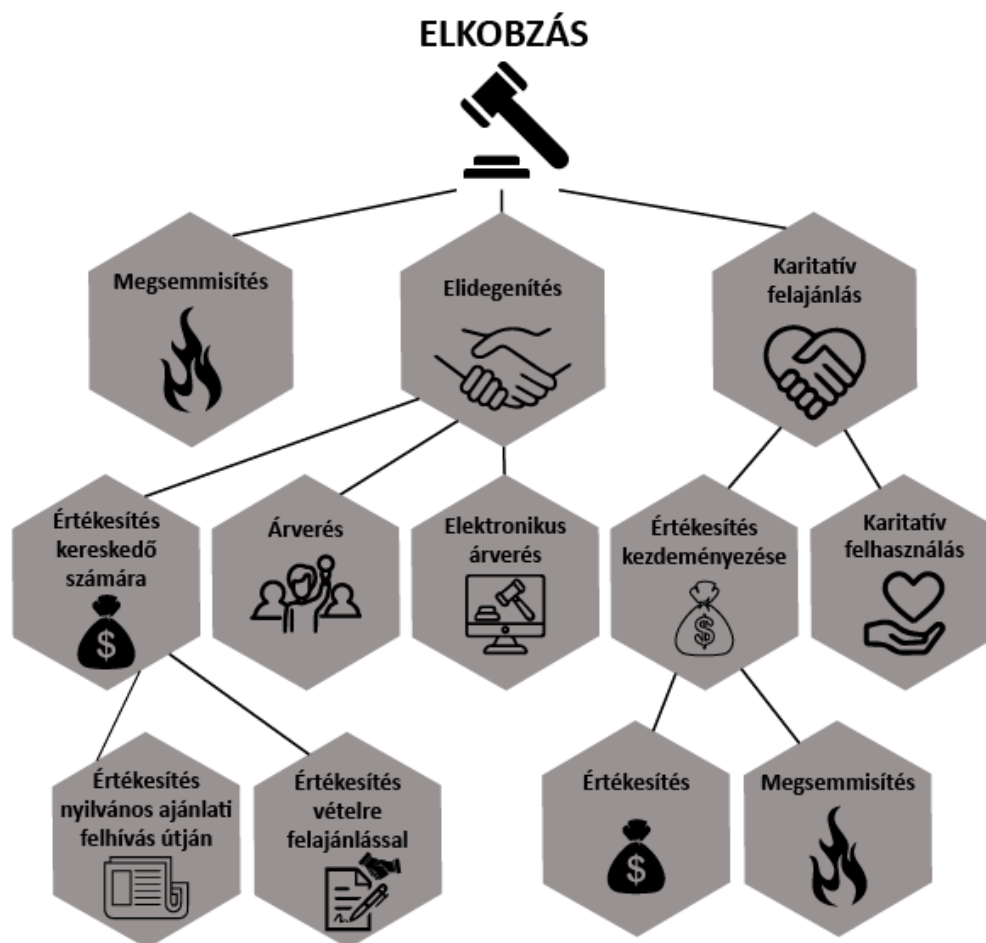
Az elkobzás és a vagyonelkobzás intézkedés, az erről szóló bírósági határozat kimondása esetén az állam dolgokon, értékkel bíró javakon tulajdont szerez. A lefoglalás és zár alá vétel kényszerintézkedések, melyek során a bizonyítás, illetőleg a későbbi elkobzás és vagyonelkobzás biztosítása érdekében az állam időlegesen más tulajdonát képező dolgokat őriz.

1.1 Az elkobzás

Az elkobzás célja az, hogy a bűncselekmény eszközét, vagy a bűncselekményhez szorosan kapcsolódó dolgot elvonja, ezzel visszatartsa az elkövetőt újabb bűncselekmény elkövetésétől. Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll. A hatályos szabályozás az elkobzás alkalmazását azon dolgok körére szűkíti, amelyek a bűncselekmény elkövetéséhez szorosan kapcsolódnak⁴. Tipikusan ilyen dolgok a bűncselekmény elkövetési eszközei (kés, pajszer, gépjármű, kábítószer, okirat), olyan közbiztonságra veszélyes eszközök, amelyek tartása tilos (lőfegyver, robbanóanyag, veszélyes anyag, mérge), dolgok, amelyekre a bűncselekményt elkövették (pl. kerékpár, ruhanemű). Az elkobzás során az állam jellemzően kis értékkel bíró, mindennapi használati tárgyakat szerez meg. Tekintettel arra, hogy az elkobzott dolgokat az állam közvetlenül nem tudja felhasználni, azt vagy megvételre kínálja föl kereskedők számára, vagy a NAV árverés, elektronikus árverés útján értékesíti. Amennyiben karitatív célra felhasználható dolgokról van szó (ruhaneműk, takarók) azt a Karitatív Tanács útján karitatív célra ajánlja fel. A veszélyes és tilalmas termékeket, illetőleg amelyek értékesítése meghiúsult megsemmisítik. Az elkobzások elintézésében a törvényszékek gazdasági hivatalai (bírósági gazdasági hivatal: BGH), valamint a törvényszéki végrehajtói jogállás megszűnésével a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jár el. Az alábbi ábra az elkobzás során jellemző jelentősebb mozzanatokat szemlélteti.

⁴ A Btk. 72. § (1)-(3) bekezdései rendelkeznek azokról az általános feltételekről, amelyek esetében az elkobzás kötelező.

1. ábra. Az elkobzást követő hasznosítási lehetőségek

saját szerkesztés

1.2 A vagyonekobzás

Ősi jogelv, hogy bűncselekmény elkövetése nem teremthet jogalapot vagyoni gyarapodásra. A vagyonekobzás jogintézményének rendeltetése a bűncselekményt megelőző eredeti vagyoni viszonyok helyreállítása. A vagyonekobzás egyszerre preventív, restoratív és represszív jellegű jogkövetkezmény. Preventív, mert a bűnelkövetés megelőzését szolgálja azáltal, hogy a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyont az elkövető nem tudja újabb bűncselekmény elkövetéséhez felhasználni. Restoratív, mert a bűncselekményt megelőző állapot helyreállítását támogatja és represszív, mert annak tárgya a büntetendő cselekményből származó haszon is (Kelemen, 2018). A Btk. azt a szabadságvesztés kiszabása mellett minden esetben kötelezővé tette a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra⁵. A 2001. évi XCII. törvény ezt a folyamatot továbbfejlesztette és a vagyonekobzást a mellékbüntetések közül az intézkedések közé helyezte át. A törvényi feltételek fennállása esetén a vagyonekobzás intézkedésének alkalmazása önállóan, büntetés vagy intézkedés mellett egyaránt kötelező, tehát a törvény nem enged mérlegelést a bíróság számára (lásd még Belovics. et. al, 2012). A vagyonekobzás tárgya a vagyon. Vagyon alatt mindazt érteni kell, amit a polgári jog a vagyon fogalma alá sorol, vagyontárgy a dolog, a jog, a követelés is⁶, vagyonon annak hasznát, a vagyoni értékű jogot, követelést, továbbá bármely, pénzben kifejezhető értékkel bíró előnyt is

⁵ az 1998. évi LXXXVII. törvény

⁶ Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 5. pont

érteni kell. A vagyonekobzás alkalmazásának feltétele, hogy az elkövető vagyonában bűncselekmény elkövetése révén vagyongyarapodás következzen be. A vagyonekobzás kimondására a még meglévő vagyon vonatkozásában kerülhet sor, ha a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon már elfogyott, mert az elkövető felélte, vagy az megsemmisült, a vagyonekobzást pénzösszegben kifejezve mondják ki⁷. Fontos korlátozás, hogy nem lehet vagyonekobzást elrendelni arra a vagyonra amelyet a sértettet illeti, vagy amely a sértetthez visszajutott⁸, továbbá a polgári jogi igény fedezetűl szolgáló vagyonra sem. Ha az elkobzás ingatlant érint a vagyonekobzás szabályait kell alkalmazni. Amennyiben egy dolog tekintetében a vagyonekobzás és az elkobzás feltételei egyaránt fennállnak, csak vagyonekobzást rendelnek el. A vagyonekobzás végrehajtásában és a vagyonekobzott javak értékesítésben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vesz részt. A vagyonekobzást követő lehetséges kimeneteket szemlélteti az alábbi ábra.

2. ábra A vagyonekobzást követő hasznosítási lehetőségek

saját szerkesztés

1.3 A lefoglalás

A lefoglalás⁹ célja a bizonyítási eszközök, illetve az esetlegesen elkobzás vagy a vagyonekobzás alá eső dolgok biztosítása. A lefoglalás során az állam elvonja más személy birtokából a lefoglalt dolgot, ugyanakkor a tulajdonjog nem változik, azt csak korlátozzák. A lefoglalt dolog tipikusan a rendőrség, vagy a bíróság által fenntartott bűnjelraktárba kerül, ahol, a bűnjelkezelő felel a lefoglalt dolog őrzéséért. A lefoglalás végrehajtása történhet¹⁰ birtokba vétellel, a megőrzés más módon történő biztosításával, az érintett őrzetében hagyással. A lefoglalt dolgokat a törvényi feltételek fennállása esetén az eljárás végén elkobozzák, vagy kiadják a tulajdonosnak, vagy a törvényben meghatározott esetekben más személynek. Lefoglalni csak ingó dolgot, számlapénzt, elektronikus pénzt vagy elektronikus adatot lehet. A lefoglalást a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság rendelheti el¹¹. A lefoglalást haladéktalanul megszüntetik, ha az már nem indokolt. Mivel olyan dolgok lefoglalására is van lehetőség, amelyek gyorsan romlanak, vagy értéküket egyéb ok miatt elveszíthetik, a törvény lehetőséget ad arra, hogy, ha a bizonyítás érdekében már nincs szükség a dologra az állam által őrzött dolgot, a lefoglalás időtartama alatt előzetesen értékesítsék. A lefoglalt dolgok előzetes értékesítése az elkobzott dolgok értékesítésével azonos módon történik. Ilyen esetekben a lefoglalás a dolog helyébe lépett értékre áll fönn. A lefoglalást követő kimeneteket szemlélteti az alábbi ábra.

⁷ Btk. 75. § (1) bekezdés szabályozza részletesen, hogy mely esetekben kell azt pénzösszegben kimondani

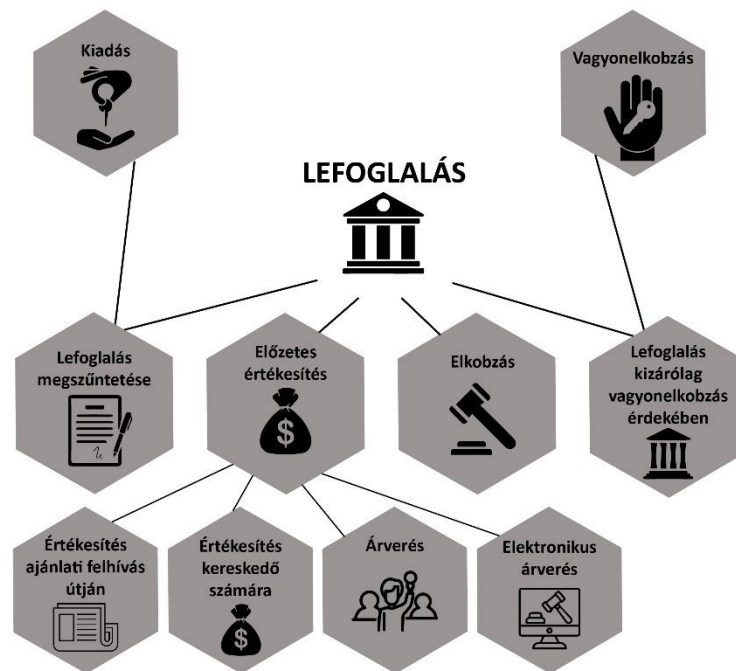
⁸ BKv 69. I. pontja

⁹ Be. 308. §

¹⁰ Be. 311. §

¹¹ Be. 309 § (1)

3. ábra. A lefoglalás lényeges mozzanatai

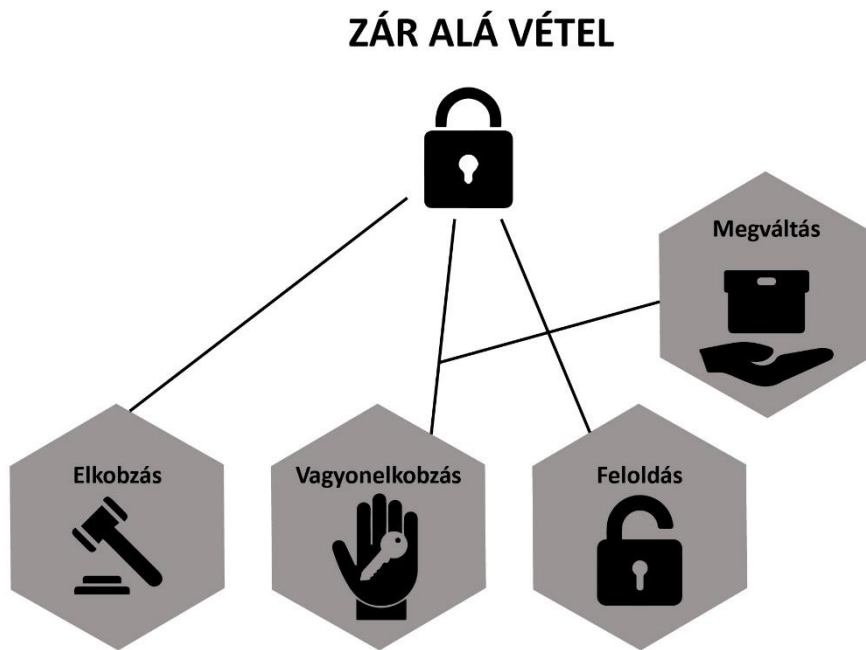
saját szerkesztés

1.4 A zár alá vétel

A zár alá vétel¹² a vagyonekobbás vagy a polgári jogi igény előzetes biztosítása érdekében a zár alá vétel tárgya feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Zár alá vétel rendelhető el dologra, a számlapénzre és az elektronikus pénzre, pénzügyi eszközökre, bármely más vagyoni értékű jogra, vagyoni jellegű követelésre. Zár alá vételt el lehet rendelni olyan bűncselekmény esetén, amellyel kapcsolatban vagyonekobbásnak van helye, vagy annak célja polgári jogi igény biztosítása, és tartani lehet attól, hogy a vagyonekobbás végrehajtását, illetve a polgári jogi igény kielégítését megghiúsítják. Ha ingatlan elkobzásának van helye, a zár alá vételt kötelező elrendelni. A tulajdonos a vagyonekobbást biztosító zár alá vétel esetében kérheti a vagyontárgy megváltását. A zár alá vétel véget érhet annak feloldásával, elkobzással, vagyonekobbással. A zár alá vétel során fontos lépéseket az alábbi ábra szemlélteti.

¹² Be. 324. §

4. ábra. A zár alá vételt követő lehetséges mozzanatok

saját szerkesztés

Az elemzett jogintézmények elhatárolásában az elemzés 1. sz. mellékletét képező táblázat nyújt segítséget.

2. A VAGYONI INTÉZKEDÉSEK ÉS KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK JOGI, KÖZPÉNZÜGYI STÁTUSZA

2.1 Vagyoni intézkedések

Az Alaptörvény 38. 39. cikke rögzíti a közpénzzel és a közvagyonnal való gazdálkodás alapvető elveit. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szerint az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. Az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése szerint a közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni.

A törvényi rendelkezések egyértelműen rögzítik, hogy az elkobzás, vagyonelkobzás során állami tulajdon jön létre¹³.

Az állami vagyonnal kapcsolatos legfontosabb szabályokat az állami vagyonról szóló törvény (Vtv.) tartalmazza. A Vtv. 1. § (5) bekezdése kimondja, hogy az elkobzással, vagyonelkobzással állami tulajdonba kerülő vagyonelemek nem tartoznak a Vtv. hatálya alá. A Vtv. 1. § (6) bekezdése ugyanakkor rögzíti, hogy a szabálysértési és büntetőeljárásokban elkobzás, vagyonelkobzás útján állami tulajdonba kerülő vagyon hasznosítása, értékesítése során a törvény rendelkezéseit alkalmazni kell. Ebből következően egyebek mellett nem alkalmazandóak olyan fontos törvényi garanciák, mint vagyontárgy állagának megóvásáról, jó karbantartásáról, működtetéséről való gondoskodás kötelezettsége, a vagyonkezeléssel kapcsolatos bevételek és kiadások nyilvántartásának szabályai, az értékcsökkenés elszámolásának kötelezettsége és a vagyon visszapótlási kötelezettség¹⁴.

A jogszabályi rendelkezések tehát arra utalnak, hogy az elkobzás és vagyonelkobzás során olyan speciális, privilegizált helyzetű állami tulajdon jön létre, amelyre - bizonyos megkötések mellett - az állami tulajdon egyéb tárgyaitól eltérő, enyhébb szabályok vonatkoznak. Azt, hogy mi indokolja ezt a megkülönböztetést a jogszabályok egyértelműen nem deklarálják. A vizsgált jogintézmények természete, alapvető jellegzetességei alapján ugyanakkor megfogalmazhatóak a különbségtétel okaival kapcsolatos feltételezések. A jogszabályi különbségtételt indokolhatja, hogy az elkobzással és vagyonelkobzással az államnak nem elsődleges célja, hogy tartósan tulajdont szerezzen. A büntetőintézkedés lényegi eleme a terhelt, a bűncselekményt elkövető számára joghátrány okozása, az állami tulajdonszerzés pedig ennek tulajdonképpen csupán járulékos eleme.

2.2 Vagyoni kényszerintézkedések

A lefoglalt és zár alá vett dolgokon nem jön létre állami tulajdon, nem keletkezik közpénz. Itt dolog és a vagyon az állam őrzésébe kerül, a hatósági letét egy formája jön létre. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a lefoglalásnak és a zár alá vételnek ne volnának közvetett pénzügyi következményei az állam számára: Az állam a lefoglalt, zár alá vett javak értékének őrzéséért a rendes gazdálkodás¹⁵ szabályai szerint felel. A dolgok visszaadása esetén tehát kártérítési felelőssége állhat fenn, emellett bünygyi költségként az államot terhelheti a megőrzés és a tárolás költsége¹⁶. A vagyoni kényszerintézkedéseknek egy további szempontból is jelentősége van az állam pénzügyi érdekei szempontjából. Az ideiglenes jellegű intézkedések az esetek mintegy 50%-ában az állam végleges vagyonszerzésének előszobája: Az unióban a lefoglalt dolgok mintegy felét az állam a büntetőeljárás végén ugyanis véglegesen el is vonja (EUROPOL, 2014).

¹³ Btk. 72. § (6), Btk. 75. § (3)

¹⁴ Vtv. 27. §

¹⁵ A Be. 333. § szabályozott követelményt részletesen az elemzés 4.2 fejezete tárgyalja

¹⁶ Lásd az elemzés 4.1-4.3 pontjait

Következtetés

A vagyoni jellegű büntetőjogi intézkedésekkel az állami tulajdon egy speciális köre jön létre. Erre a tulajdoni körre az jellemző, hogy nem cél az állami tulajdon tartós fenntartása - az elkobzott és vagyonelkobzott dolgokat, javakat az állam rendszerint elidegeníti. Ezt a helyzetet tükrözi a szabályozás is: a vagyon-törvénynek csupán az elidegenítésre és a hasznosításra vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezzel szemben a vagyoni kényszerintézkedések csupán közvetett módon, az értékmegőrzési kötelezettségen, a tárolás költségein keresztül, valamint abban az esetben vannak hatással az állam pénzügyeire, ha annak tárgyait később elkobzás, vagyonelkobzás érinti.

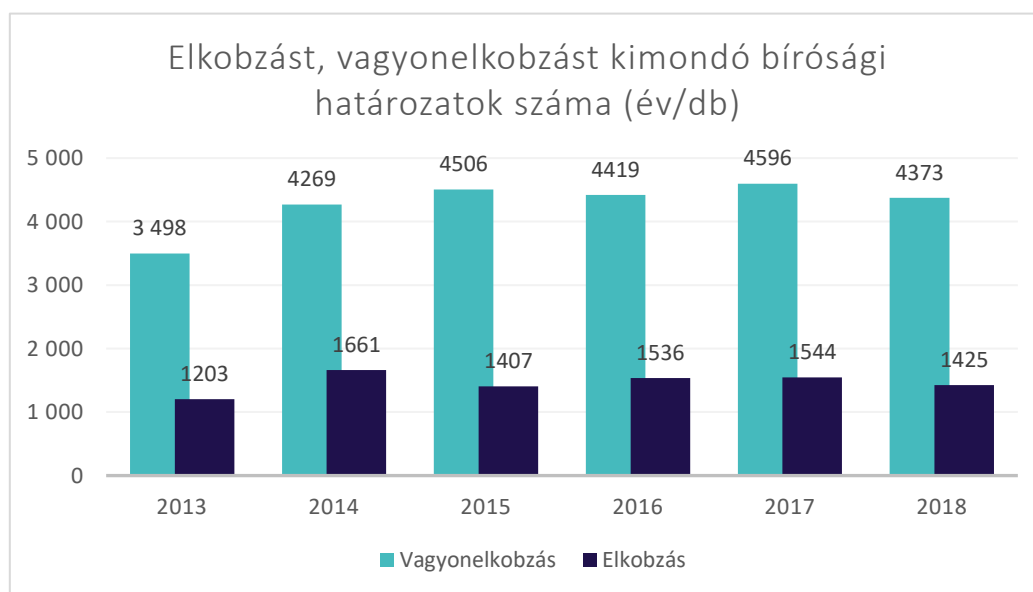
3. TÁRSADALMI RELEVANCIA, PÉNZÜGYI SÚLY

Az elemzett terület társadalmi és pénzügyi jelentőségének beazonosítása érdekében indokolt az érintett vagyoni kör pénzügyi nagyságrendjének körvonalazása, a jogintézménnyel kapcsolatos számszerűsített információk áttekintése. Fontos látni azt is, hogy a statisztikai összesítések, információk lehetővé teszik-e, hogy a döntéshozó informált döntéseket hozhasson. Annak érdekében, hogy látható legyen a bűnügyi vagyoni nagyságrendje, a jelenség társadalmi súlya áttekintettük a büntetőjogi vagyoni intézkedésekről, kényszerintézkedésekről elérhető hazai és nemzetközi statisztikai információkat, összesítéseket, elemzéseket. Az elemzés szűkebb tárgyát érintően az OECD, az EUROPOL, a BM, a KSH és a NAV közölt nyilvánosan elérhető adatokat.

3.1 OECD – elkobzást, vagyonelkobzást kimondó határozatok száma

Az OECD által készített elemzés (OECD, 2019) az egyes országok adatszolgáltatása alapján összesítette a vagyonelkobzásról és elkobzásról elérhető információkat. Az OECD elemzése megállapítja, hogy a magyar adatszolgáltatás nem tartalmazza, hogy milyen típusú bűncselekmények esetében születtek a bírósági határozatok, illetőleg milyen értékben, mondta ki a bíróság az elkobzást, vagyonelkobzást. A 2013-2018. időszakra vonatkozóan így Magyarország esetében az elkobzást és vagyonelkobzást kimondó bírósági ítéletek számának alakulása ismerhető meg. (OECD, 2019, 36. old)

5. ábra. Bírósági határozatok, Magyarország 2013-2018, Forrás OECD

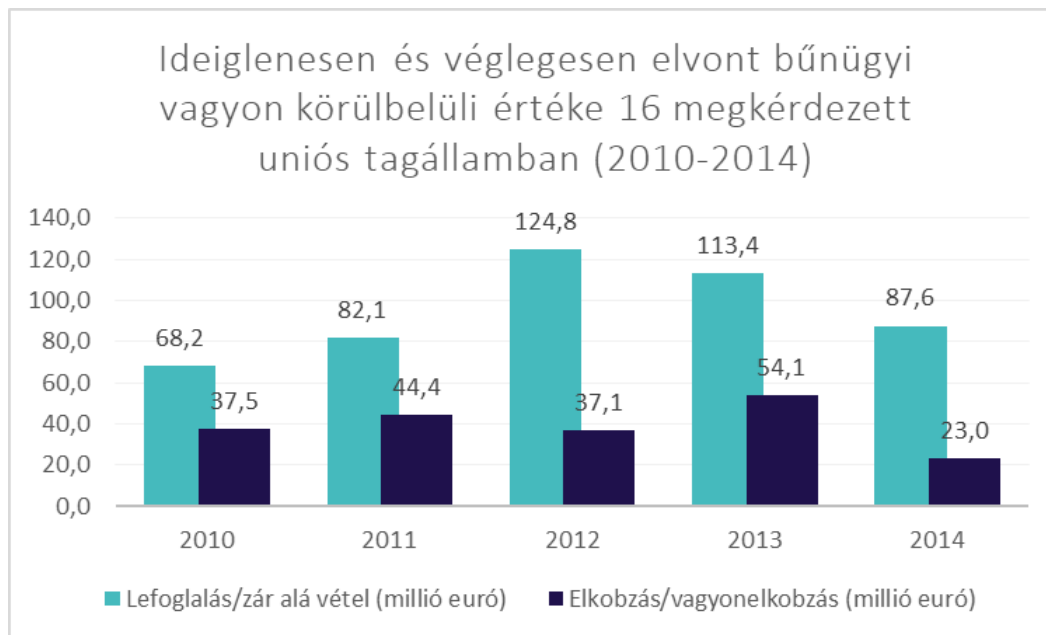
Forrás: OECD, saját szerkesztés

A magyar bíróságok által kimondott határozatok száma a vizsgált hat évben egyik jogintézmény vonatkozásában sem mutat jelentős változást. A bírósági határozatok száma a valódi társadalmi jelentőséget azonban nem ábrázolja, mivel az intézkedések pénzben kifejezett értékét és a végrehajtás eredményességét nem mutatja meg. Az azonban látható, hogy a büntetőeljárásokban gyakoribb, hogy az elért vagyoni előnyre tekintettel vagyonelkobzást rendelnek el, mint a tipikusan az elkövetési eszközre elrendelt elkobzás.

3.2 Az EUROPOL által készített becslés

Az EUROPOL¹⁷ által készített tanulmány (EUROPOL, 2014) a vagyoni jellegű bűnügyi intézkedések és kényszerintézkedések értékére vonatkozóan készített becslést. A tanulmány felhívja arra a figyelmet, hogy a tagállamok nem készítenek egységes szemléletű statisztikai adatszolgáltatást, nemzeti szinten az adatokat jellemzően nem összesítik. Az uniós tagállamok többségében az egyes bíróságok és ügyészségek kezelik az ezzel kapcsolatos információkat (EUROPOL, 2014., lásd még CFD, 2014). Az EUROPOL ezért a 2010-2014 közötti időszak vonatkozásában az uniós tagállamok „vagyon visszaszerzési hivatalai”¹⁸ által a kérdőíves megkeresésre adott válaszai alapján becsülte meg a bűnügyi jellegű vagyoni intézkedések, kényszerintézkedések összecszerűségét.

6. ábra. A bűnügyi intézkedések, kényszerintézkedések becsült értéke

Forrás: EUROPOL, saját szerkesztés

Az évente mintegy 10-20 tagállam által adott válaszok nyomán az EUROPOL a 27 uniós tagállam vonatkozásában becslést készített. Eszerint a tagállami hatóságok évente mintegy 2,4 milliárd EUR értékben hoznak a büntetőeljárásban átmeneti jellegű intézkedéseket (zár alá vétel, lefoglalás) és kb. 1,2 milliárd EUR értékben fogatosítanak a vagyont véglegesen elvonó intézkedést (elkobzás, vagyonelkobzás). Az ideiglenesen lefoglalt javak tehát mintegy felét érintően az unióban az eljárás végén a tulajdonjogot az állam végérvényesen el is vonja. Mindez az unió GDP-jében kifejezve azt jelenti, hogy vagyoni jellegű intézkedést, kényszerintézkedést, az EU-ban az összes bruttó hazai termék értékének 0,009, 0,018%-ában hoznak. A vagyoni jellegű kényszerintézkedések a bűncselekményekből származó becsült bevételek 2,2%-át érintheti, míg az elkobzás, vagyonelkobzás annak 1,1%-át (EUROPOL, 2014).

3.3 Belügyminisztérium Bűnügyi Statisztikai Rendszer (BM BSR)

A BM által készített statisztika¹⁹ országos szinten tartalmazza az évente a bűncselekmények által okozott kárt, illetőleg különféle bontásban a lefoglalás, zár alá vétel, önkéntes megtérítés arányát. A feldolgozott

¹⁷ European Police Office, Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) Lásd.: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_hu

¹⁸ A vagyon visszaszerzési hivatalokról lásd bővebben az elemzés 5.3 pontjában.

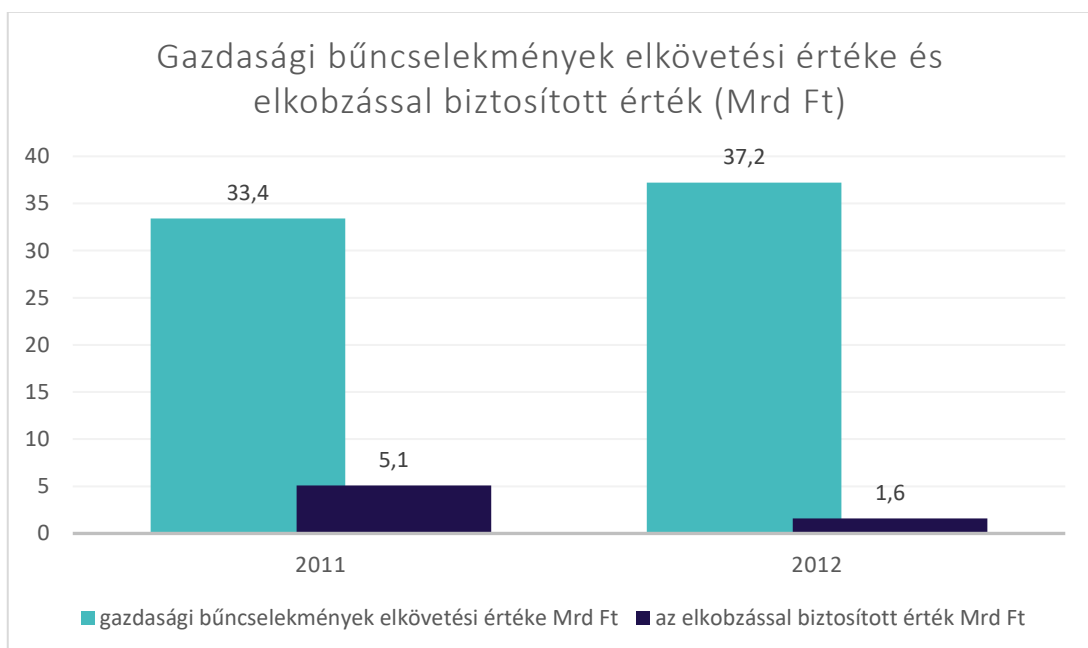
¹⁹ A BM BSR statisztikai feladatokat 2019. március 8-ig az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika működtetése érdekében szükséges koordinációról és a Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport létrehozásáról szóló a 43/2012. (X. 18.) BM-NGM-LÜ együttes utasítás, 2019. március 9-től az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika koordinációját végző Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport és az Előkészítő Munkacsoport működéséről szóló 5/2019. (III. 8.) BM-PM-LÜ együttes utasítás szabályozza

BM BSR adattáblát az elemzés 3. számú melléklete tartalmazza. A BM BSR nyilvántartása szerint a lefoglalással és zár alá vétellel biztosított arány 2013-óta évről-évre jelentős ingadozást mutatott, az okozott kár 6,81-76%-át tehetta ki. A kiugró eltérések kapcsolatban lehetnek az adatgyűjtés módszertani változásával is, ugyanakkor milderre a statisztikai felület nem tér ki – az okok feltárása pedig túlmutat az elemzés lehetőségein. Az megállapítható, hogy a BM BSR statisztika az elkobzás és vagyonekobzás pénzügyi értékét nem mutatja meg, kizárólag a vagyoni kényszerintézkedéseket tartalmazza, de még ezen adatok volatilitása is módszertani bizonytalanságokra utal. A BM BSR statisztika alapján az elemzett terület pénzügyi súlya nem ábrázolható.

3.4 KSH adatok az elkobzás értékéről

A KSH a gazdasági bűncselekmények és az elkobzott érték vonatkozásában utoljára 2013-ban közölt adatokat.

7. ábra. Gazdasági bűncselekmények és elkobzással biztosított érték

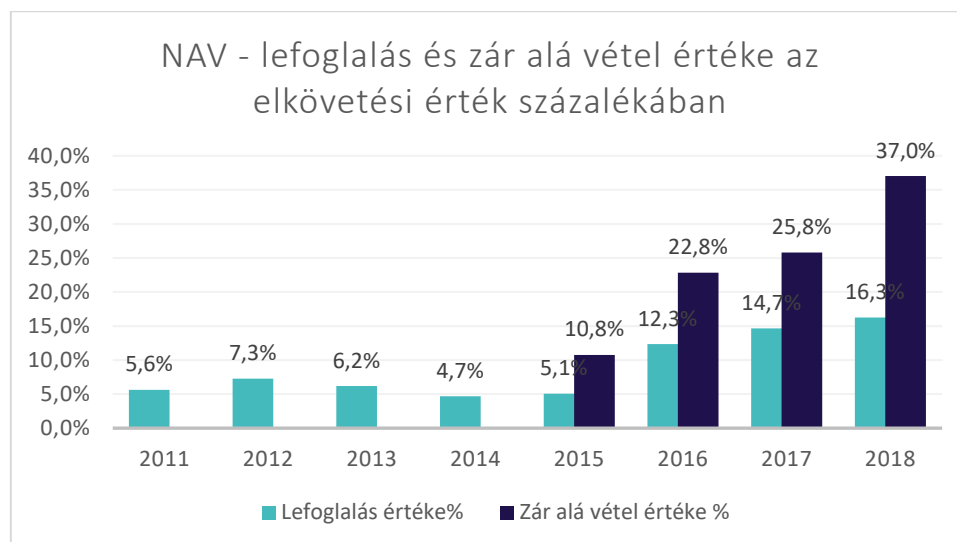
Forrás: KSH, saját szerkesztés

A 2012. évet megelőzően és a 2013. évet követően erre vonatkozó statisztikát a KSH nem tett közzé. A KSH statisztikája sem volt alkalmas az elemzett terület pénzügyi súlyának ábrázolására, hiszen csak a bűncselekmények egy bizonyos körét, a gazdasági bűncselekményeket kezeli és még ezek vonatkozásában sem tartalmazta a vagyonekobzások összegét.

3.5 A NAV évkönyvében közölt adatok

A NAV évkönyveiben a költségvetést károsító bűncselekmények vonatkozásában találunk adatokat a lefoglalás és a zár alá vétel vonatkozásában. Az alábbi ábra ezen adatok feldolgozásával készült²⁰.

8. ábra. A lefoglalás és a zár alá vétel alakulása – költségvetést károsító bűncselekmények

Forrás: NAV, saját szerkesztés

A 2015 és 2018 között a lefoglalással és a zár alá vétellel biztosított érték aránya növekedett, 2015-öt megelőzően zár alá vételről szóló adatokat a NAV nem közölt²¹. Mivel a NAV csak a költségvetést károsító bűncselekmények elkövetési értéke, illetve a lefoglalással és zár alá vétellel biztosított érték vonatkozásában hozott nyilvánosságra kimutatást, ez nem egészíthető ki az előzőekben tárgyalt statisztikákkal és nem alkotható teljes kép a terület pénzügyi súlyáról.

3.6 Nemzeti adatszolgáltatás az Európai Bizottság felé

Az Európai Parlament és a Tanács irányelve²² előírja, hogy a tagállamok rendszeresen gyűjtsék többek között az elkobzást és vagyoneklobzást elrendelő és végrehajtott határozatok számát és a visszaszerzett vagyon becsült értékét. Az adatokat az irányelv értelmében a tagállamok évente megküldik az Európai Bizottság részére. A tagállamok, különösen Magyarország által az Európai Bizottság felé teljesített adatszolgáltatás fontos információkkal egészíthetné ki az elemzés által alkotott képet. Ugyanakkor ilyen tartalmú adatszolgáltatás sem a Bizottság, sem az EUROSTAT, sem magyar hatóságok oldalain nyilvános formában az elemzés elkészítésének időpontjában nem volt hozzáférhető.

3.7 Államháztartási számvitel szerinti kimutatás

Az egyes szervezetek számviteli nyilvántartása is megmutathatja, hogy az állam szervei mennyi bevételre tesznek szert elkobzás és vagyoneklobzás útján. Az elkobzás, vagyoneklobzás az állam közhatalmi bevételét jelenti, az államot megillető tulajdonosi jogokat az a központi költségvetési szerv gyakorolja, amely az állami tulajdonjogot keletkeztető hatósági határozatot hozta²³. Az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Áhsz.) 18. § (5) bekezdésének előírása alapján a 15. melléklet szerint

²⁰ Az adatok összességében és táblázatos formában az elemzés mellékletében találhatóak meg.

²¹ Az adatok megbízhatóságát megkérdőjelezi, hogy a közölt adatok alapján az ismertté vált bűncselekmények száma közel a 10%-ára esett vissza, mindezzel párhuzamosan az elkövetési érték a felére csökken. Az ismertté vált bűncselekmények számának ilyen mértékű csökkenése kérdéseket vet fel a statisztikai összesítés módszertanával szemben.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2014/42/EU irányelve (2014. április 3.) a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelmek az Európai Unió belüli befagyasztásáról és elkobzásáról 11. cikk (1) bekezdés

²³ Lásd Vtv. 1.§ (6)

az „Egyéb közhatalmi bevételek” rovaton kell elszámolni azokat a bevételeket, amelyek megfizetését közhatalmi tevékenység gyakorlása során kötelező jelleggel kell megfizetni. Nem számolható el a közhatalmi bevételek más rovatain egyebek mellett az elkobzás. Az Áhsz. 15. melléklet B36. s) pontja előírása alapján a beszámolóban az egyéb közhatalmi bevételeket az a)-r) pont szerinti bontásban kell szerepeltetni, a rovaton a pénzbüntetés és elkobzás, a késedelmi és önellenőrzési pótlék pont szerinti külön bontásban nem szerepeltethető.

Következtetés

A nyilvánosan elérhető statisztikai kimutatások alapján az elemzett terület pénzügyi nagyságrendjéről nem lehet teljes képet alkotni. Ez arra vezethető vissza, hogy eltérő bűncselekménytípusra és eltérő vagyoni intézkedésekre vonatkoznak a BM, a NAV és a KSH által közölt adatok, a statisztikák egymással nem hozhatóak fedésbe. Az Európai Bizottság felé tett nemzeti adatszolgáltatás fontos információforrás lehet, de nyilvánosan nem volt elérhető. A statisztikák töredezettsége arra vezethető vissza, hogy hazánkban, hasonlóan más uniós tagállamokhoz a vagyoni jellegű intézkedések, kényszerintézkedések az igazságszolgáltatás és nyomozás szervezetrendszerében szétagoltan jelennek meg, arról nemzeti szintű kimutatások jellemzően nem készülnek. Az összegyűjtött információk alapján azt lehet feltételezni, hogy hazánkban is, az Európai Unió egészére vonatkozó becsléshez hasonlóan a lefoglalás és zár alá vétel, valamint az elkobzás, vagyonelkobzás a bruttó hazai termék értékének 0,018 és 0,009%-át teheti ki, ez a hazai GDP értékét alapul véve³ 7,2 és 3,8 milliárd forintot jelenthet. Az államháztartási számvitel szabályai lehetővé teszik, hogy az érintett szervezetek beszámolóiból, a könyvelési analitikákból szervezetenként az elkobzásból vagyonelkobzásból származó közhatalmi bevétel mértéke megállapítható legyen. A területet érintő informált beavatkozásokat segítheti, ha a döntéshozó számára rendelkezésre állnak a terület pénzügyi nagyságrendjéről szóló információk.

4. A VAGYONI KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK: LEFOGLALÁS, ZÁR ALÁ VÉTEL

4.1 Vagyon kényszerintézkedések - az állam kötelezettségei

A lefoglalt, zár alá vett javak értékének megőrzése fontos a jogintézmény céljának megvalósulása és az áldozatok esetleges kártalanításának szempontjából. Az Európai Unió tagállamainak többségében az állam kezelésébe került bűnügyi vagyon megőrzésével kapcsolatos szabályok célja a büntetőeljáráshoz szükséges felhasználhatóság biztosítása, mindemellett természetesen megjelenik a vagyon őrzésének biztosítása is a későbbi végleges vagyonelevonás érdekében (CFD, 2014). A zár alá vétel kifejezetten a későbbi vagyonekbevitel biztosítására szolgál. A kifejezetten a bűnjelekre vonatkozó külön szabályok elsődleges célja a bűnjel integritásának megőrzése a bizonyítás érdekében. A vagyon értékének és állagának megőrzése, valamint a bizonyítási eszközök sértetlenségének célja összekapcsolódhat, egymást támogathatja. Más esetekben ugyanakkor a bizonyítás érdeke a dolog őrzését követelheti meg, míg a gazdálkodási szempontok alapján célszerűbb volna a lefoglalt dolog mielőbbi értékesítése.

4.2 A lefoglalt és zár alá vett dolgok értékének megőrzése

A Be. 333. § előírásai, a lefoglalás és a zár alá vétel során irányadó három gazdasági jellegű, az érték megőrzését szolgáló követelményt is tartalmaznak:

1. a vagyonról a rendes gazdálkodás szabályai szerint kell gondoskodni;
2. gondoskodni kell arról, hogy a vagyon értéke a természetes mértéknél nagyobb arányban ne csökkenjen;
3. és a bűnügyi vagyon kezelése során csak olyan rendelkezés tehető, amelynek célja a bűnügyi vagyon értékének a megőrzése.

4.2.1 Értékmegőrzési kérdések a lefoglalás során

A fenti értékmegőrzési szttenderdek számos gyakorlati jellegű kérdést vetnek fel a lefoglalt dolgok vonatkozásában: Például egy lefoglalt gépjármű, adott esetben a bíróság udvarán történő több éves tárolása során mit kell megtenni az értékcsökkenés megelőzése érdekében? Milyen szempontok alapján lehet ebben az esetben megítélni azt, hogy mit jelent a „természetes mértékű” értékcsökkenés? Hiszen az egyértelmű, hogy egy több évre leállított gépjármű állaga nagyobb mértékben romlik le, mint ha az napi használatban és ebből következő karbantartásban van. Kell-e az államnak beruházásokat eszközölnie a lefoglalt dolgokon, hogy azok értéke ne csökkenjen a természetes mértéknél jobban? Léteznek-e olyan, adott esetben szervezeti szintű szabályok, amelyek a törvényi követelményből folyó gyakorlati kihívások esetében egyértelmű eligazítást adhatnak?

4.2.2 Értékmegőrzési kérdések a zár alá vétel során

Szathmáry (2014) megállapítja, hogy a zár alá vétel és a lefoglalás vagyonkezelési szabályai nem szimmetrikusak, a zár alá vétel szabályozása kevésbé kidolgozott. Mindeközben a zár alá vétel az a jogintézmény, amelynek tárgya nem tárgy, dolog, hanem olyan immateriális jószág, érték, követelés, amelyek értékének megőrzése korántsem egyértelmű és alkalmazásuk sem fordul elő minden nap egy közintézmény életében.

A törvényi szabály alapján nem látható egyértelműen, hogy az olyan zár alá vett dolgokon, mint az értékpapírok, üzletrészek, milyen beavatkozásokat kell tennie az azt kezelő hatóságnak a természetes mértéknél nagyobb értékcsökkenés megelőzése érdekében. A zár alá vett dolgot a tulajdonos ugyanis használhatja, de nem idegenítheti el: nem értékesítheti az értékpapírt, akkor, amikor azt a legjobb érteken tehetné. Kérdéseket vet fel, hogy a zár alá vétel során a „rendelkezési jog” felfüggesztésének gyakorlati következményei miként határozhatóak meg. Mit jelent mindez egy követelés esetén? A követelés jogosultja, vagy az állam köteles a követéssel kapcsolatos teendőket megtenni? Hogyan képzelhető el ez a gyakorlatban pl. egy SWAP ügylet esetében? Hogyan biztosítható az értékmegőrzés követelménye, ha a zár alá vétel tárgya részvény?

Az államnak forgatnia kell az értékpapírt, ahogyan azt a tulajdonos tenné? Mi történik akkor, ha egy gazdasági társaság üzletrésze a zár alá vétel tárgya? Szathmáry (2014) hívja fel a figyelmet arra, hogy a társaság zárolt vagyonából semmilyen kifizetés teljesítésére nem nyílik mód, így a munkabérek, a már teljesített szolgáltatások ellenértékének kifizetésére sem, az összegszerűen meg nem jelölt vagyonra vonatkozó zár alá vétel pedig megakadályozhatja a szükséges tőkebevonást is. Fontos kérdés, hogy az értékmegőrzés követelményét pontosítják-e részletszabályok a zár alá vétel speciális tárgyára tekintettel.

Gazdálkodási kérdés

A lefoglalás és a zár alá vétel során a jogszabály a „rendes gazdálkodás” követelményeit teszi meg zsinórmértékül, valamint azt írja elő, hogy a dolog értéke a „természetes mértéknél” jobban ne csökkenjen. A jogszabályi rendelkezések általánosak, így kérdéses, hogy mennyiben orientálják az eljáró hatóságot arról, hogy a gyakorlatban mit kell megtennie az érték megőrzése körében. A zár alá vétel speciális tárgya miatt az értékmegőrzési követelmény gyakorlati alkalmazása fokozott kihívásokat jelenthet. Tisztázást igénylő kérdés, hogy vannak-e olyan iránymutatások, amelyek a Be.-ben található általános értékmegőrzési követelményeket a gyakorlatban is alkalmazható szunderdekké alakítják át.

4.3 Nyilvántartás, tárolás a lefoglalás során

A megőrzés, tárolás fizikai követelményeivel kapcsolatban elsősorban a lefoglalás szabályai körében találkozunk. A lefoglalt dolgok tárolása jellemzően bűnjel raktárakban valósul meg. A lefoglalás során emellett lehetőség van arra is, hogy a dolog az érintett őrizetében maradjon, illetőleg, ha a lefoglalt dolog a hatósághoz vagy a bűnjelkezelőhöz – fizikai tulajdonságai miatt nem szállítható be, díjazás ellenében gazdálkodó szervezet őrizetébe is adható²⁴. Amennyiben a lefoglalt dolog a hatóság őrizetébe kerül, hatósági letét jön létre.

4.3.1 A lefoglalt dolgok értékének megállapítása

Ha büntetőügyben eljáró hatóság lefoglalásról határoz annak foganatosításáról jegyzőkönyvet is készít²⁵. A jegyzőkönyv kötelező adatai között egyebek mellett meg kell adni a bűnjel mennyiségét, minőségi állapotát. A jogszabály szerint a lefoglalt dolog értékét csak abban az esetben kell szerepeltetni, amennyiben az a büntetőügy szempontjából releváns. Ha az érték és minőségi állapot megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, a lefoglalást szakértő vagy szaktanácsadó bevonásával hajthatják végre.

4.3.2 Nyilvántartás és annak felülvizsgálata

A hatóság a lefoglalt dolgokról elektronikus nyilvántartást vezet, amely tartalmazza a dolog szám és fajta szerinti megjelölését, szabatos leírását, valamint a zár alá vétel vagy lefoglalás megszüntetésének időpontját²⁶. A bűnjelkezelő által vezetett bűnjelnyilvántartó könyv összefűzött, folyamatos lapszámozással ellátott, hitelesített könyv, vagy elektronikus úton vezetett nyilvántartás.

²⁴ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 1-3.§

²⁵ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 10. § (1)

²⁶ 18/2017. (XII. 15.) IM rendelet a hatósági letétről, valamint a közigazgatási hatósági eljárás során zár alá vett vagy lefoglalt dolgok tárolásáról és értékesítéséről 15. §

Fontos elv, hogy a lefoglalást csak a feltétlenül indokolt ideig szabad fenntartani. A nyomozó hatóság az eljárás során folyamatosan vizsgálja a lefoglalás indokoltságát, megszüntetésének lehetőségét²⁷. A bűnjelkezelő a bűnjelnyilvántartó könyvet minden év október hónapjában átvizsgálja²⁸, és minden olyan lefoglalt dolog esetében, amely egy évnél hosszabb ideje van a bűnjelraktárban, tájékozik a büntetőügy állásáról.

4.3.3 Tárolással kapcsolatos költségek

Az őrzés költsége bűnügyi költség, amelyet főszabály szerint az eljárást lefolytató hatóság, a nyomozóhatóság vagy az érintett őrizetében hagyása esetén az érintett előlegezi meg. Ha a lefoglalt dolog a hatósághoz vagy a bűnjelkezelőhöz nem szállítható be díjazás ellenében gazdálkodó szervezet őrizetébe és kezelésébe adható. Ez azt jelenti, hogy a bűnjel őrzése a gazdálkodó felé fizetési kötelezettséggel jár. A bűnjel kezelésével megbízott gazdálkodó szervezet részére fizetett őrzési és kezelési díj is bűnügyi költség. Attól függően, hogy a büntetőeljárás milyen eredménnyel zárult a bűnügyi költséget, az állam, vagy a terhelt viseli. Ugyanakkor még abban az esetben is, ha a terhelt viseli a bűnügyi költséget, mivel annak behajthatósága sok esetben kérdéses előfordulhat, hogy végül az állam viseli az őrzés költségét. Az érintett kezelésében maradó bűnjel esetében az érintett a bűnjel kezeléséről a megőrzésre vonatkozó törvényi megkötések figyelembevételével saját költségén kell gondoskodnia.²⁹

Gazdálkodási kérdés

A lefoglalt dolog értékének megállapítását a jogszabály nem írja elő minden esetben kötelező erővel. Ez felveti azt a kérdést, hogy a lefoglalás során esetlegesen bekövetkező állagromlás miatti értékcsökkenés miként állapítható meg, milyen módon biztosítható az a törvényi követelmény, hogy a lefoglalás során, csak olyan rendelkezés tehető, amelynek célja a bűnügyi vagyoni értékének a megőrzése. További fontos kérdés, hogy amennyiben a bűnjel értékét a bíróság szakértő igénybe vétele nélkül, saját maga állapítja meg, az érték megállapításának részletes szakmai szempontjairól szabályok, iránymutatások rendelkeznek-e.

4.4 A lefoglalt dolog értékesítése

A lefoglalás a büntetőeljárás folyamatában ideiglenes intézkedés és jellemzően úgy ér véget, hogy a dolgot elkobozzák, vagy visszaadják a dolog tulajdonosának, a lefoglalást feloldják. Speciális feltételek fennállása esetén azonban a lefoglalt dolog esetében is van arra lehetőség, hogy azt értékesítsék. Ebben az esetben a lefoglalt dolog helyébe annak ellenértéke lép. A lefoglalt dolog értékesítésének célja nem az, hogy az állam hasznosítsa azt a dolgot, amelynek a birtokába jutott, mint az elkobzás és a vagyoneklobzást követő értékesítés esetén, hiszen az állam sem a lefoglalt dolog tulajdonjogát nem szerezte meg, sem az értékesítésből folyó ellenérték nem kerül a tulajdonába. A lefoglalt dolog értékesítésének elsődleges célja, hogy amennyiben a lefoglalt dolog romlékony áru, pl. mezőgazdasági termék, ne keletkezzen ésszerűtlen kár, vagyonszűrés. A lefoglalás során időben és szabályszerűen lefolytatott értékesítés biztosíthatja a később az állam tulajdonába kerülő dolog értékét, illetőleg mérsékelheti az állam helytállási kötelezettségének mértékét a tulajdonossal szemben.

²⁷ 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól 88. §

²⁸ A 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 14. § (1) bekezdés

²⁹ 29 IM-BM-PM rendelet 2. § (3) bekezdés

4.4.1 Az értékesítés feltételei

A lefoglalt dolgok értékesítésének feltételeiről a Be. 319. § rendelkezik. Ha az eljárás során a lefoglalt dologra a bizonyítás érdekében már nincs szükség, hivatalból haladéktalanul meg kell vizsgálni, hogy a lefoglalás megszüntetésének van-e helye vagy a lefoglalt dolog értékesíthető-e. A jogszabály kimondja³⁰, hogy a lefoglalt dolgok előzetes értékesítésére ugyanaz az eljárás irányadó, mint az elkobzott dolgok értékesítése során, amelyet részletesen az 5. fejezetben tárgyalunk.

Az előzetes értékesítés fontos feltétele, hogy a lefoglalt dolog gyors romlásnak van kitéve, huzamos tárolásra alkalmatlan, kezelése, tárolása, őrzése a dolog értékére vagy az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolására tekintettel aránytalan és jelentős költséggel járna, illetve értéke a lefoglalás várható ideje miatt lényegesen csökkenne. A lefoglalt dolog értékesítésének lehetőségét a jogszabály tehát többek között gazdasági feltételek fennállásától teszi függővé:

- a dolog gyors romlása, értékének gyors csökkenése
- a kezelés, tárolás és őrzés jelentős költsége

Gazdálkodási kérdés

Kérdés, hogy a lefoglalt dolgok értékesítésére vonatkozó gazdasági feltételeinek elbírálásához rendelkezésre állnak-e az eljáró hatóságok számára részletes iránymutatások. Mi alapján állapítható meg a dolog „gyors romlása”, mi alapján minősül a dolog tárolásának költsége „jelentősnek”?

4.5 Az állam helytállási kötelezettsége

A lefoglalt és zár alá vett javak értékének megőrzéséről az állam a 4.2 pontnak megfelelően köteles gondoskodni. Abban az esetben, ha a lefoglalt dolgot nem kobozzák el, a zár alá vett dolog nem lesz vagyoneklobzás tárgya a javakat a tulajdonos visszakapja. Ha a lefoglalás, zár alá vétel során a tulajdonost kár éri, kárigényét az állammal szemben érvényesítheti. Mindezt a bíróság jogértelmezése is megerősíti: dolgok, bűnjelek lefoglalása közhatalmi jogviszonyt hoz létre a hatóság, valamint a bűnjel tulajdonosa, illetve a bűnjelet bármilyen jogcímen birtokló használó, a lefoglalás elszenvedője között (lásd Herke, et. al, 2020 és 4/2006. PJE). A nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság a büntetőeljárás során lefoglalt dolgot közhatalmi tevékenysége részeként őrzi, kezeli, illetve gondoskodik őrzéséről, kezeléséről. Az ennek során bekövetkezett kárért, szerződésen kívüli károkozóként áll fenn a felelőssége. A felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt a közhatalom gyakorlásával, vagy annak elmulasztásával okozták. A 2013. évi V. törvény (továbbiakban: új Ptk.) 6:549. § (1) bekezdésnek első fordulata szabályozza az ennek során okozott károkért való felelősséget: „a bírósági és az ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályait kell megfelelően alkalmazni (...)” A közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, és a kár rendes jogorvoslattal, továbbá a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárásban nem volt elhárítható³¹. Ez a felelősségi alakzat szerződésen kívül okozott károkért való felelősségnek minősül³².

³⁰ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 31. §

³¹ új Ptk. 6:548. § (1)

Következtetés

Az államnak a bűnügyi vagyon kezelésével kapcsolatban kártérítési kötelezettsége is keletkezhet. Ez is rámutat arra, hogy az, ahogyan a bűnügyi vagyon értékének megőrzése megvalósul az állam pénzügyeire is hatással lehet.

4.6 A lefoglalt bűnjelek tárolásának infrastrukturális feltételei

A bűnügyi vagyon megőrzésére, nyilvántartására vonatkozó előírások mellett döntő jelentősége van annak is, hogy a vagyon őrzése, tárolása milyen fizikai feltételrendszer mentén megy végbe. Az állam által az eljárás végén elkobzott dolgok értékére hatással van, hogy az elkobzást megelőzően, milyen körülmények között valósult meg a lefoglalt dolgok tárolása. A lefoglalás során bekövetkező kárért az állam helytállási kötelezettséggel is tartozhat a dolog tulajdonosa felé. A lefoglalt dolgok tárolása tipikusan bűnjel raktárakban valósul meg, amelyeket a nyomozóhatóságok, illetőleg a bíróságok, vagy saját létesítményeikben jelölik ki, vagy ennek érdekében helyiségeket vesznek bérbe. Az alábbiakban a lefoglalt dolgok tárolásával kapcsolatos gyakorlat megvilágítása érdekében a bűnjelraktározás körülményeiről elérhető információkat elemezzük.

Esettanulmány

A lefoglalt dolgok tárolásával kapcsolatos körülmények feltárása érdekében áttekintettük, hogy az érintett szervezetek elérhetővé tettek-e ezzel kapcsolatban információkat. A törvényszékek által az Összbírói Értekezlet számára elkészített éves jelentések az OBH 2014.OBH.XX.J.1.1/137. számú felhívása nyomán rendszeresen kitérnek a bűnjelraktározás helyzetére. Öt törvényszéki tájékoztató volt online elérhető, a törvényszékek honlapjáról letölthető³³. Az áttekintett törvényszéki tájékoztatók részletesen bemutatják a lefoglalt dolgok raktározásának körülményeit. A raktározást érintő kisebb, nagyobb műszaki hiányosságokat, kapacitás problémákat mind az öt elérhető tájékoztató említett:

„A bűnjel raktár (...) a Hungária krt. 117. alatti épületben kapott helyet. Az épület nagyon rossz állapotban van, a tetőszigetelés teljesen elavult, foltokban történő javítása nem lehetséges. A tárolt dolgokat fóliatakarással igyekszünk meqóvni. A raktár nem elegendő a bűnjelek tárolására, emiatt a törvényszék a gépjárművek és nehezen tárolható egyéb bűnjelek tárolására és őrzésére külső szolgáltatást vesz igénybe.”

„... lefoglalt (...) gépjárművek tárolása itt nem zárt helyen történik, a gépjárművek ezáltal ki vannak téve az időjárás viszontagságainak. A telephely nem betonozott, a járművek egy része homokban áll, így a lefoglalás kori állapotot nem minden esetben lehet biztosítani, ennek ellenére igyekszünk azt megőrizni.”³⁴

A tárolás fizikai feltételrendszerével kapcsolatos további szövegrészeket, illetőleg az erről szóló törvényszéki kimutatást az elemzés 4. sz. melléklete tartalmazza.

A törvényszéki beszámolók rendre azt is megjegyzik, hogy az előkészítés fázisában van a lefoglalt bűnjelek kezelésének reformja, központosítása. A törvényszéki beszámolók utalnak arra, hogy a bűnjelkezelés rendszerének megújítása hozzájárulhat a tárolással kapcsolatos visszasságok rendezéséhez. Azt is hozzátesszik, hogy a bűnjelkezelési raktározás tervezett reformja ugyanakkor évről évre nem valósul meg (lásd 4. sz. melléklet).

³³ A Fővárosi Törvényszék 2017. évi működéséről szóló tájékoztató, A Törvényszék elnökének beszámolója a Fővárosi Törvényszék 2018. évi működéséről, Tájékoztató a Budapest Környéki Törvényszék 2018. évi működéséről, Beszámoló 2016. Miskolci Törvényszék, Tájékoztató a Kecskeméti Törvényszék 2016. évi működéséről

³⁴ Tájékoztató a Budapest Környéki Törvényszék 2018. évi működéséről

Gazdálkodási kérdések

A Be. 333. §-ban szabályozott értékmegőrzési követelmények érvényesülésének egyik fontos infrastrukturális feltétele, hogy a lefoglalt dolgok tárolása milyen körülmények között történik. A nem megfelelő tárolás miatt bekövetkező állagromlás hatását fokozhatja a nyomozás, büntetőeljárás elhúzódása. Ennek a kockázatnak a lehetséges mértékét mutatja, hogy hazánkban 2013-ban a büntetőeljárások 13,38%-a 3-5 év alatt fejeződött be, miközben az eljárások 5,34%-a, 5 évnél tovább húzódott (Pápai-Tarr, 2016). A nem megfelelő tárolás miatt az állam egy esetleges elkobzás esetén már eleve leromlott állapotú dolgok tulajdonjogát szerzi meg, illetőleg az államnak a leromlott állagú lefoglalt dolgok visszaszolgáltatása esetén helytállási kötelezettsége keletkezhet.

A törvényszéki tájékoztatók áttekintése alapján arra lehet következtetni, hogy nem minden esetben optimális a lefoglalt dolgok tárolásának feltételrendszere. A feldolgozott esettanulmányok alapján kérdésként merül fel, hogy az értékmegőrzést támogatja-e elegendő mennyiségű, illetőleg minőségű bűnjelraktár. Kérdés, hogy választ adhat-e a tárolással kapcsolatos kihívásokra a bűnjelraktározás tervezett reformja.

5. A VAGYONI INTÉZKEDÉSEK: ELKOBZÁS, VAGYONELKOBZÁS

A vagyoni intézkedések eredményeképpen állami tulajdon, közpénz keletkezik. Magánszemélyek dolgai, vagyontárgyai az állam tulajdonába kerülnek. Ugyanakkor sem az állam sem annak szervei saját tevékenységükhöz, közfeladat-ellátásukhoz jellemzően az elkobzott kis értékű ingóságokat nem tudják gazdaságosan hasznosítani. Ezért a jogszabályok az elkobzott dolgok hasznosításáról rendelkeznek, így az államhoz jellemzően végül az elkobzott dolgok ellenértéke kerül. Hasonló a helyzet a vagyonelkobzás esetében, azzal az eltéréssel, hogy amennyiben a vagyonelkobzás tárgya, pl. bankszámlán lévő pénzösszeg azon az állam közvetlenül is képes tulajdont szerezni, annak elidegenítésére nincs feltétlenül szükség. Ugyanakkor a vagyonelkobzás tárgya is lehet ingatlan, üzletrész, értékpapír, amelyek esetében ismét indokolt, hogy azok értékesítésére kerüljön sor. A fentiek alapján egyértelműen látszik, hogy az állami vagyon kezelésének egyéb eseteitől eltérően a hasznosítás, az elidegenítés a vagyoni jogi büntetőszankciók esetében nem kivételes, hanem rendszerinti mozzanat. Az, hogy sor kerül-e hasznosításra, nem az állami szerv mérlegelésén múlik, a hatóságnak döntően a hasznosítás módjának megválasztásában van szerepe.

5.1 A hasznosítással, értékesítéssel kapcsolatos általános követelmények

Ahogy arra a 2. fejezetben utaltunk, az állami vagyonról szóló törvény rendelkezései értelmében nem tartozik a törvény hatálya alá az elkobzás, vagyonelkobzás útján állami tulajdonba kerülő vagyon. A jogszabály ugyanakkor azt is kimondja, hogy az elkobzásból, vagyonelkobzásból származó vagyon hasznosítása, értékesítése során a vagyontörvény rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal, hogy az államot megillető tulajdonosi jogokat az a központi költségvetési szerv - ide nem értve az állami adó- és vámhatóságot -, gyakorolja, amely az állami tulajdonjogot keletkeztető hatósági határozatot hozta. Az elkobzás és vagyonelkobzás esetében így az elidegenítéssel kapcsolatos döntéseket, főszabály szerint a határozatot hozó hatóság hozza meg.

Az állami vagyon elidegenítésének szabályait a Vtv. 33-37. §-ai tartalmazzák. Ennek nyomán a vagyon versenyeztetéssel vagy versenyeztetés nélkül értékesíthető, továbbá nyilvános vagy zártkörű forgalomba hozatallal, nyilvános vagy zártkörű értékesítésre történő felajánlással, vagy szabályozott piacon történő értékesítésre adott megbízással idegeníthető el. A törvény kimondja, hogy főszabályként az értékesítést végzőnek a vagyon tulajdonjogának átruházását versenyeztetéssel kell megkísérelnie, meghatározott feltételek teljesülése esetén mellőzhető a versenyeztetés³⁵. A pályázat nyilvános vagy zártkörű lehet, nyilvános a pályázat, ha az ajánlattevők köre előre nem határozható meg. A törvény rögzíti, hogy zártkörű pályázat kiírására is csak kivételesen kerülhet sor. A törvény rendelkezései alapján az állami vagyon értékesítése közvetett módon zártkörű forgalomba hozatallal, zártkörű értékesítésre felajánlással, illetve a versenyeztetés mellőzésével is megvalósítható³⁶. A versenyeztetés mellőzhető például kis értékű (az éves költségvetési törvényben meghatározott egyedi bruttó forgalmi értéket el nem érő) vagyontárgy értékesítése esetén³⁷, amely a 2020. évi Kvtv.-ben 25 millió Ft összegben került meghatározásra. A nemzeti vagyonról szóló törvény (Nvtv.) 13. §-a is előírja, hogy nemzeti vagyon tulajdonjogát átruházni csak versenyeztetés útján, ha törvény kivételt nem tesz, az összességében legelőnyösebb ajánlatot tevő részére, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékarányosságával lehet. További fontos feltétel, hogy nemzeti vagyon tulajdonjogát átruházni természetes személy, vagy átlátható szervezet részére lehet.

³⁵ Vtv. 35. § (1) bekezdés

³⁶ Vtv. 34. § (3) bekezdés

³⁷ Vtv. 35. § (2) bekezdés i) pont

Következtetés

Az állami és nemzeti vagyonról szóló törvényi rendelkezések alapján a tulajdonjog átruházásának főszbálya a versenyeztetés és a nyilvános eljárás.

A továbbiakban áttekintjük az elkobzással, vagyonelkobzással és a lefoglalt dolgok előzetes értékesítésével kapcsolatos eljárásokat, beazonosítjuk az egyes döntési pontokon és eljárási mozzanatok gazdálkodási és integritási vonatkozásait, rámutatunk az ezzel kapcsolatos kérdésekre.

5.2 Az elkobzott dolgok hasznosítása

Az elkobzást a bíróság megfelelő határozata alapján a törvényszék gazdasági hivatala, a hatáskörébe tartozó bűncselekmény miatt folyó büntetőeljárásban és ingatlan esetén pedig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hajtja végre. Ezt követően az elkobzott dolog hasznosítására (értékesítésére, megsemmisítésére, karitatív felhasználására kerül sor.

5.2.1 Értékesítés

Az elkobzott dolgot rendszerint értékesíteni kell³⁸. Az értékesítés elsősorban kereskedelmi tevékenység folytatására jogosult gazdálkodó szervezet vagy egyéni vállalkozó közreműködésével történő eladás útján, vagy az állami adó- és vámhatóság által tartott árverésen történhet. Az a dolog értékesíthető, amelynek a tulajdonjoga az államra szállt és nem alkalmas közérdekű célra történő felhasználásra, illetve alkalmassága esetén közérdekű célra történő felhasználásra nem fogadták el. Az elkobzott bűnjel értékesítése, alapvetően három féle módon történhet³⁹:

1. kereskedelmi tevékenység folytatására jogosult gazdálkodó szervezet közreműködésével
2. állami adó és vámhatóság által megtartott árverés
3. elektronikus árverés útján

A bűnjelraktárban lévő, valamint az érintett, vagy egyes szerv őrzetében hagyott elkobzott bűnjel értékesítése iránt a BGH intézkedik, az értékesítés a BGH-nál, vagy a dolog őrzési helyen történik.⁴⁰ (A BGH a törvényszék gazdasági hivatala, amely közreműködik az elkobzás végrehajtásában⁴¹.) A továbbiakban áttekintjük az elidegenítés fent bemutatott módjait és rámutatunk az ennek során beazonosítható kockázatokra.

5.2.1.1. Vételre felajánlás

A bíróság gazdasági hivatala az elkobzott dolgot a forgalomba hozatalával foglalkozó kereskedőnek ajánlja fel vételre⁴². Az ilyen értékesítés során jelentősége van annak, hogy az értékesítésre szánt dolog árát az eladásra felkínáló fél miként határozza meg, illetőleg milyen módon választja ki a kereskedőt.

³⁸ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 321. § (1) bekezdés

³⁹ A 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 56. § Egyebekben jogalkotási anomáliát jelez, hogy míg a törvényszéki végrehajtói jogállás megszűnik és az ezzel kapcsolatos tevékenységet a NAV látja el, a közös miniszteri rendelet egyes rendelkezései változatlanul törvényszéki végrehajtót említenek.

⁴⁰ IM-BM-PM rendelet 55. §

⁴¹ Bv.tv. 318. § (1) bekezdés a) pontja

⁴² 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 57. § (1)

A kereskedők kiválasztása

A jogszabály nem teszi kötelezővé, hogy a törvényszék gazdasági hivatala nyilvános ajánlati felhívást tegyen közzé. A törvény csupán lehetőséget biztosít arra, hogy a BGH az országos, a megyei vagy a helyi napilapokban, továbbá a bíróság központi honlapján ajánlati felhívást jelentessen meg⁴³. Amennyiben a BGH ajánlati felhívással él, az kötelezően tartalmazza az értékesítendő bűnjel megnevezését és mennyiségét. A BGH a benyújtott ajánlatok közül a legkedvezőbb ajánlatot tevő kereskedővel köt adásvételi szerződést.⁴⁴ Az elemzés elkészítése során ilyen típusú ajánlati felhívást sajtótermékben nem találtunk.

Amint említettük, nem kötelező, hogy a bíróság hivatala nyilvános kommunikációs csatornákon keresse meg a kereskedőket. A jogszabálynak úgy is eleget tehet, ha pl. emailben juttatja el a felhívást egy kereskedőhöz. A jogszabály továbbá, ellentétben azzal, ahogyan pl. a közbeszerzések, beszerzések esetén el kell járni, nem határozza meg a minimálisan megszólítandó kereskedők számát sem. A jogszabály továbbá nem teszi kötelezővé azt sem, hogy a megkeresés az eladásra felkínált tételek esetén indikatív vételárat tartalmazzon.

Gazdálkodási kérdés

A szabályozás nem teszi kötelezővé, hogy a törvényszék gazdasági hivatala minden esetben nyilvános ajánlati felhívás alapján keresse meg az értékesítést végző kereskedőket és nem határozza meg a minimálisan megkeresendő kereskedők számát sem. Kérdés, hogy a nyilvánosság és a verseny korlátozottsága esetén miként biztosítható a piacon elérhető legjobb ár elérése. A jogszabály nem teszi kötelezővé azt sem, hogy a vételre felajánlás előtt a dolgok értékét, indikatív vételárat meghatározzanak.

Integritási kérdés

Széles mérlegelési lehetőséget biztosít a törvényszék gazdasági hivatala számára, hogy a szabályozás nem teszi kötelezővé, hogy minden esetben nyilvános ajánlati felhívás alapján válasszák ki az értékesítést végző kereskedőt. A jogszabály továbbá nem rögzíti, hogy az értékesítendő elemek listáját milyen mechanizmus alapján kell összeállítani. Fontos integritási kérdés, hogy vannak-e olyan szervezeti mechanizmusok, előírások, amelyek biztosítják, hogy ne önkényesen, nem átlátható szempontok alapján válasszák ki a kereskedőket, valamint állítsák össze a vételre felajánlott dolgok listáját.

Az ÁSZ - a szervezetek önbevallásán alapuló - integritás felméréseinek eredményei alapján a bírósági szervezetrendszer az egyik legerősebb integritási kontrollokkal rendelkező intézménycsoport. A 2019. évi Integritás felmérés eredményei (Martus-Lukács-Pályi, 2020) alapján a válaszadó bíróságok 100%-a rendelkezik összeférhetlenségi és ajándékozási szabályzattal, 96%-uk fogadott el etikai kódexet. Kérdés, hogy ezen előírások kiterjednek-e az eldobást követő értékesítés folyamataira.

5.2.1.2 Árverési értékesítés

Az árverési értékesítés természeténél fogva inkább alkalmas arra, hogy a lehető legjobb ár, az eladó számára legkedvezőbb feltételek alakuljanak ki. Ennek előfeltétele, hogy az árverésen a legszélesebb körből érkezhessenek licitek, az árverésről a potenciális vásárlók értesüljenek. Árverésre vagy elektronikus árveréses értékesítésre kerül sor, amennyiben a fent tárgyalt adásvételhez képest az árverésen vagy elektronikus árve-

⁴³ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 57. § (2)

⁴⁴ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 57. § (4)

rezen történő értékesítés magasabb eladási ár elérését teszi lehetővé, vagy a kereskedőnek történő felajánlás kudarcot vallott⁴⁵. Azt, hogy mi alapján becsülhető föl, hogy az árverési értékesítés kínál-e magasabb árat, nyilvánosan elérhető iránymutatás nem pontosítja.

Az elkobzott dolgok árverési értékesítése korábban a törvényszéki végrehajtók feladata volt. 2019. december 31-ét követően azonban már a NAV végzi a korábban a törvényszéki végrehajtók által végzett árveréseket, a törvényszéki végrehajtói tisztség megszűnt, a törvényszéki végrehajtók az ezzel kapcsolatos feladatokat 2020. január 31-ig a NAV részére átadták⁴⁶. A 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet szövegezése még a törvényszéki végrehajtót teszi meg az árverés lebonyolítójává. Álláspontunk szerint a közös miniszteri rendelet hatályos szövege jogalkotási anomáliát tükröz. A NAV által végzett árverési értékesítést részletesen az 5.3.3 pont alatt ismertetjük.

Összességében elmondható, hogy a NAV által végzett árverésen kötelező a becsértéket és kikiáltási árat meghatározni, az árverés nyilvánossága pedig lehetővé teszi a versenyt, az elektronikus árverés anonimitása és az alkalmazandó összeférhetlenségi szabályok pedig nagyfokú integritási védelmet nyújtanak.

Következtetés

Az árverési értékesítés nyilvánossága, valamint az, hogy kötelező kikiáltási árat meghatározni, valamint az árverésen részt vevő személyekre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok összességében az integritás és a vagyongazdálkodási sztxenderdek magasabb szintjét jelentik, mint a kereskedővel közvetlenül történő értékesítés esetén.

A jogszabály meghatározza, hogy árverésre akkor kerül sor, ha a kereskedővel történő adásvételhez képest az árverési értékesítés magasabb eladási ár elérését teszi lehetővé. Kérdés ugyanakkor, hogy vannak-e olyan előírások, amelyek meghatározzák, hogy előzetesen mi alapján lehet megítélni azt, hogy az árverési értékesítés, vagy a kereskedőnek történő értékesítés kínál-e magasabb árat?

5.2.2 Megsemmisítés

Az elkobzott dolgot megsemmisítik, ha az értékesítésre alkalmatlan, vagy az értékesítése iránt tett intézkedések nem vezettek eredményre, ha a forgalomba hozatal szellemi tulajdon-jogot sértene, illetőleg az eredeti állapotban való értékesítése a közrendet, a közegészséget vagy a közkerkölcsöt sértené, illetve veszélyeztetné⁴⁷. A megsemmisítés megtörténtéről jegyzőkönyvet kell felvenni. A megsemmisítés elégetés, összetörés, beolvasztás útján, vagy más alkalmas módon úgy történik, hogy a rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná váljon. A megsemmisítésre az erre a célra kijelölt bizottság jelenlétében kerül sor, amely a bűnjel megsemmisítéséről jegyzőkönyvet készít. A bizottság a bűnjelkezelőből, a bíróság és az ügyészség megbízottjából áll.

⁴⁵ 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 58. §

⁴⁶ 2019. évi LXXXI. törvény a törvényszéki végrehajtással összefüggő egyes törvények módosításáról

⁴⁷ Lásd Bv. tv. 321. § (1) bekezdés

Gazdálkodási kérdés

A jogszabály a megsemmisítés elrendelése esetén nem határozza meg, hogy az értékesítésre való alkalmatlanságot milyen szempontok és információk alapján kell elbírálni. Kérdés, hogy rendelkezésre állnak-e ezt pontosító belső, szervezeti szintű előírások.

5.2.3 Közérdekű (karitatív) felhasználás

A közérdekű felhasználás az elkobzott dolgoknak rászorulóknak részére történő, egyéni szükségleteiket meg nem haladó mértékű ingyenes juttatását jelenti. Ha az elkobzott dolog alkalmas ilyen karitatív jellegű felhasználásra, ennek érdekében a Karitatív Tanácsot⁴⁸ kell megkeresni. A karitatív felhasználás esetén az állam az elkobzott dolgok értékesítéséből esetlegesen befolyó bevételről egy magasabb társadalmi cél érdekében lemond.

5.2.3.1 Felajánlás

A Bv. tv. 318. § (4) bekezdése előírása alapján a karitatív felhasználás lehetőségének vizsgálata, az egyéb hasznosítási formákat megelőzi: az elkobzott dolog értékesítése iránti intézkedés előtt a törvényszék gazdasági hivatala megvizsgálja a közérdekű célra történő felhasználás lehetőségét, és ha a feltételek fennállnak, alkalmanként, vagy több elkobzásról együttesen, időszakonként értesíti a Karitatív Tanácsot⁴⁹. A karitatív célra történő felajánlás tárgya lehet ételmezés, ruházatkodás, hálófelszerelés, tisztálkodás, takarítás, iskoláztatás és művelődés, lakáskarbantartás, lakásfelszerelés, híradástechnikai felszerelés, háztartási eszköz, konyhai felszerelés, játék. Leggyakrabban ruhaneműt, cipőt, játékokat, ritkábban híradástechnikai felszereléseket, illetve háztartási eszközöket ajánlanak fel az arra jogosult hatóságok⁵⁰.

5.2.3.2 Adományozás - beszámolás

A Tanács kijelölt tagja az adományozás lebonyolításáról, a juttatásban részesült rászorultak körének és a részükre átadott adományok feltüntetésével jegyzőkönyvet vesz fel, amelynek egy példányát a lebonyolítás végrehajtását követő megküldi az elkobzott dolgot kezelő hatóságnak. A Tanács minden tagja félévente részletes beszámolót küld a Tanácsnak, amely összesítve tartalmazza a beszámoló készítését megelőző fél évben lebonyolított adományozásokról készített jegyzőkönyvek adatait (Ügyrend, 2015). A jegyzőkönyvek és beszámolók nyilvánosan nem voltak fellelhetőek.

5.2.3.3 A karitatív felhasználás nagyságrendje

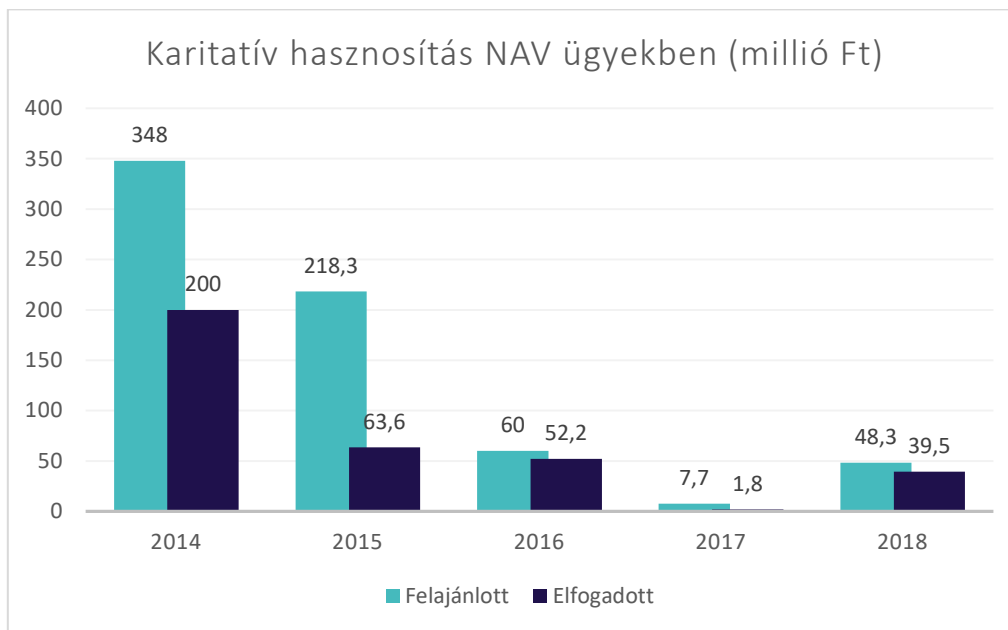
A Karitatív Tanács részére felajánlott dolgok összértékére vonatkozó információ nyilvánosan nem elérhető. Egyedül a NAV éves beszámolójában találhatóak nyilvánosan megismerhető adatok a NAV eljárásaiban kiadott elkobzásokkal kapcsolatban közérdekű felhasználásra bocsátott dolgokra vonatkozóan. Az ábra a Tanács részére a NAV eljárásaival összefüggésben felajánlott dolgok értékének évenkénti alakulását mutatja.

⁴⁸ A Karitatív Tanácsot az országgyűlés 2000. évi XII. törvénye hozta létre, tagjai karitatív tevékenységet végző társadalmi szervezetek. A tagok 2020-ban a Katolikus Karitás, Magyar Református Szeretetszolgálat, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Ökumenikus Segélyszervezet, Baptista Szeretetszolgálat, Magyar Vöröskereszt. Működésének részletes szabályairól szóló 65/2000. (V. 9.) Korm. rendelet rendelkezik. A Tanács elnöke az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter által kijelölt személy, a Miniszterelnökség Egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár. A Tanács működését a Karitatív Tanács Titkársága segíti.

⁴⁹ Lásd még 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 55. § (2)

⁵⁰ <https://karitativtanacs.kormany.hu/elkobzott-termekek-kozerdeku-felhasznalasa>

9. ábra NAV - karitatív hasznosítás alakulása

Forrás: NAV, saját szerkesztés

Jól látható, hogy a négy éves időszakban a karitatív felajánlás értéke, és erre visszavezethetően az elfogadott karitatív felhasználás a 2018. évet leszámítva 2014 óta folyamatos csökkenést mutat⁵¹. A vizsgált időszakban ugyanakkor a NAV által elvont, elkobzott dolgok értéke nem mutatott ilyen irányú és mértékű változást tehát a karitatív felhasználás csökkenése minden bizonnyal nem vezethető vissza az elkobzások csökkenésére. Fontos információ, hogy 2014, 2015-ben a felajánlott érték jóval meghaladta a ténylegesen karitatív módon felhasznált értéket.

Gazdálkodási kérdés

A közérdekű felhasználás céljának megvalósulásával kapcsolatban kérdéseket vet fel az, hogy a nyilvánosan megismerhető információk alapján, annak nagyságrendje csökken, illetőleg a korábbi években a felajánlott dolgok értéke lényegesen meghaladta az elfogadás értékét. Annak érdekében, hogy a karitatív felhasználás betölthesse a szerepét, indokolt lehet megfontolni az ennek háttérében álló okok feltárását.

5.3 A vagyoneklobzás: végrehajtás, hasznosítás

A jogerős és végrehajtható vagyoneklobzásról szóló végzés kimondását követően sor kerülhet a nyomozóhatóság bevonásával vagyoneklobzásra, vagyon-visszaszerzési eljárásra⁵². Ezen eljárások célja a bűncselekményből származó vagyoni előny beazonosítása. A vagyonvisszaszerzésért a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodához tartozó Vagyon-visszaszerzési Hivatal (VVH) felelős⁵³. A VVH célja, hogy titkos nyomozással számolja fel a bűnözés anyagi háttérét, a bűncselekményekkel szerzett javak felkutatásával. A VVH minden olyan adatot megismerhet, amely az elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolog vagy vagyoneklobzás felkutatása és biztosítása érdekében szükséges. A vagyoni kör felkutatását követően a vagyoneklobzás végrehajtásával és az ezt követő és értékesítéssel kapcsolatos összes cselekmény 2019-óta a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatásköre.

⁵¹ NAV 2014. és 2018. évi évkönyv

⁵² lásd Be. 819-820.§, Be. 353. § A jogintézményről lásd még: (Tóth, 2015)

⁵³ Lásd Alapító Okirat, Készenléti Rendőrség http://www.police.hu/sites/default/files/keszenleti_r_alapito.pdf

5.3.1 A NAV feladatai a vagyonekobzás végrehajtásával kapcsolatban

A törvényszéki végrehajtói jogállás megszűnésével a vagyonekobzás végrehajtásával kapcsolatban is új feladatokat lát el a NAV. Korábban a törvényszéki végrehajtási eljárásokat a törvényszéki végrehajtók fogantatosították, a bírósági szervezetrendszer keretein belül. Egyes törvényszéki végrehajtási feladatokat 2019. január 1-jétől már az állami adó- és vámhatóság látja el, az elrendelt végrehajtásokat az állami adó- és vámhatóság fogantatosítja. Az állami adó- és vámhatóság 2018. január 1-jétől általános közigazgatási végrehajtási szervként működik: az adótartozások, az adók módjára behajtandó köztartozások végrehajtását fogantatosítja. A NAV az Avt.-ben⁵⁴ a vagyonekobzásra vonatkozó részletszabályok alapján jár el. A NAV 2019. évi évkönyve megjegyzi, hogy az új törvényszéki végrehajtói ügyekkel kapcsolatos eljárásban a NAV-nak számos ponton új eljárási szabályokat kell alkalmaznia. Komoly felkészülésre van szükség a vagyonekobzás hatékony és eredményes végrehajtásáért és a NAV a témában több alkalommal egyeztetett a törvényszékekkel, az Országos Bírósági Hivatallal, valamint az Igazságügyi Minisztériummal (lásd Balogh, 2019, Mátyás, 2019, NAV Évkönyv, 2019).

5.3.2 Végrehajtás

A vagyonekobzást a NAV hajtja végre.⁵⁵ A pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzás végrehajtása során a pénzkövetelés végrehajtásának szabályai szerint intézkedik. Meghatározott vagyontárgyra - így különösen ingóságra, pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre, elektronikus pénzre, dematerializált értékpapírra - nem pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzás végrehajtása során az ingóságot haladéktalanul lefoglalja és intézkedik az ingóság elszállítása iránt, a pénzüsszeget, az elektronikus pénzt és a dematerializált értékpapírt teljes összegben végrehajtás alá vonja. Az ingatlanra kimondott vagyonekobzás esetén, továbbá ha a pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzás végrehajtása során a vagyonhoz ingatlan is tartozik, a NAV megkeresi az ingatlanügyi hatóságot, hogy az ingatlanra az állam tulajdonjogát bejegyezzék. Az ingatlanra kimondott vagyonekobzás esetén a megkeresésben az állam tulajdonosi jogait gyakorló szervezetként a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-t jelölik meg. Ha pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzás végrehajtása során ingatlanra vezetnek végrehajtást, a végrehajtási jog bejegyzése iránti megkeresésben behajtandó követeléseként a pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzást a pénzüsszeg megjelölésével, végrehajtást kérőként pedig az államot kell megjelölni. Nem pénzüsszegben elrendelt vagyonekobzás végrehajtása során állami adó- és vámhatóság felhívja a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-t, hogy nyilatkozzon, hogy az állam a vagyontárgy értékesítéséből befolyt vételárra tart igényt, vagy a vagyontárgy birtokba adását kéri. A NAV az MNV Zrt. nyilatkozata alapján intézkedik az ingóság birtokba adása, dematerializált értékpapír esetén annak a MNV Zrt. által megjelölt értékpapírszámlára történő átvezetése iránt.

5.3.3 Értékesítési formák

A vagyonekobzott vagyontárgyakat az Avt. rendelkezéseinek megfelelően:

- elektronikus árverésen
- hagyományos árverésen
- árverésen kívüli eladással,
- vagy speciális értékesítési szabályok alapján értékesítik.⁵⁶

Árverésen kívüli értékesítés esetén az adóhatóság az ingó vagy ingatlan vagyontárgyat a megállapított becsértéken az adós által meghatározott vevő részére értékesíti. Az értékesítés az adós által javasolt vételáron

⁵⁴ 2018. január 1-jétől hatályos az adóhatóság által fogantatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló törvény (Avt.), mely az állami adó- és vámhatóság által fogantatosítandó minden végrehajtási eljárás önálló eljárási törvénye.

⁵⁵ Bvtv. 323 §

⁵⁶ Avt. 57. § (1) bekezdés

történik.⁵⁷ Álláspontunk szerint a büntetőeljárásokban kimondott vagyonek Kobzás esetén az árverésen kívüli értékesítésre fogalmilag nem kerülhet sor tekintettel arra, hogy az „adó” pozíciójában adott esetben a bűncselekmény elkövetője lenne. Más jogszabály sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné a bűncselekmény elkövetőjének, hogy megválassza, hogy kinek a részére értékesítsék az adott vagyontárgyat.

5.3.3.1 Hagyományos ingó- és ingatlanárverés

Ingóárverés esetén az árverést az adóhatóság árverési hirdetéssel tűzi ki⁵⁸. Ennek során az adóhatóság az árvevőkkel közli a kikiáltási árat, amely megegyezik az ingóság becsértékével. Ha a felajánlott vételár nem éri el a kikiáltási árat, azt fokozatosan lejjebb szállítják a becsérték 35%-áig. Ha nincs további ajánlat, a végrehajtó a felajánlott legmagasabb vételár háromszori kikiáltása után megnevezi a nyertes árverési vevőt.

Az ingatlanárverést az ingatlan fekvésének helyén kell megtartani, az árverést hirdetéssel tűzi ki a NAV.⁵⁹ A hirdetésben feltünteti az ingatlan kikiáltási árat, az árverési előleg összegét, a minimálárát.⁶⁰ Az árverési hirdetményt ki kell függeszteni az illetékes önkormányzati adó- és vámhatóság, a helyi önkormányzat polgármesteri hivatalának hirdetőtábláján, valamint az ingatlanügyi hatóság hirdetőtábláján.⁶¹ Ha a felajánlott vételár nem éri el a kikiáltási árat, azt fokozatosan lejjebb szállítják a kikiáltási ár 50%-áig, lakóingatlan esetén a kikiáltási ár 75%-áig.⁶² Az árverés addig folyik, amíg ajánlatot tesznek.

5.3.3.2 Elektronikus árverés

Az elektronikus árverési hirdetményt az állami adó- és vámhatóság hivatalos elektronikus árverési felületen (EÁF-en, <https://arveres.nav.gov.hu/>) a közzétételhez fűződő jogkövetkezményekkel teszi közzé. Az árverési hirdetményben feltüntetik, hogy árvevőnek kizárólag elektronikus úton lehetséges. Az elektronikus árverési hirdetmények megtekintése és az árverésen történő részvétel díjmentes. Az adóhatóság az elektronikus árveréssel összefüggő minden cselekményt és információt az EÁF-en keresztül végez, illetve tesz közzé.⁶³ Az ajánlat legkisebb összege (licitlépcső) 1 ezer forint, 100 ezer forintnál nagyobb kikiáltási ár esetén legalább 5 ezer forint, 500 ezer forintnál nagyobb kikiáltási ár esetén legalább 20 ezer forint, 5 millió forintnál nagyobb kikiáltási ár esetén legalább 50 ezer forint, 10 millió forintnál nagyobb kikiáltási ár esetén legalább 100 ezer forint. Azonos összegű ajánlatok esetén a korábban megtett ajánlat az érvényes. Az árverési ajánlat nem vonható vissza.⁶⁴

5.3.3.3 Anonimitás és összeférhetetlenségi szabályok

Az elektronikus árverésen a központi elektronikus szolgáltató rendszerben történt regisztrációt követően lehetséges ajánlatot tenni⁶⁵. Fontos garancia, hogy az árverésen résztvevők - ideértve annak nyertesét is - az árverés befejezéséig anonim módon árvevőnek⁶⁶. Árverési vevő lehet bárki, aki az árverés szabályait elfogadja és regisztrálta magát az Ügyfélkapun.

⁵⁷ Avt. 88. § (1)-(2) bekezdések

⁵⁸ Avt. 61. §

⁵⁹ Avt. 72-73. §

⁶⁰ Avt. 73. § a)-f) pontok

⁶¹ Avt. 75. § (1) bekezdés

⁶² Avt. 84. §

⁶³ Avt. 89. § (1)-(4) bekezdések

⁶⁴ Avt. 89. § (6)-(7) bekezdések

⁶⁵ Avt. 89. § (5) bekezdés

⁶⁶ <https://arveres.nav.gov.hu/>

A törvény az árverésen történő részvételből kizárja az eljárásban közreműködő szervezettel kapcsolatban álló egyes személyeket. Az árverésen nem vehet részt az adóhatóság alkalmazottja az őt foglalkoztató szerv által lefolytatott árveréseken, valamint az ilyen személyek közeli hozzátartozója és élettársa sem⁶⁷. A kizárási szabályok olyan összeférhetlenségi esetekre vonatkoznak, amelyek világosan mutatják szabályozás integritást erősítő célját.

Esettanulmány

A NAV által lebonyolított árveréseken ténylegesen érvényesülő szempontok, az árverések transzparenciájának értékelése érdekében feldolgoztuk a NAV elektronikus árverési felületén (<https://arveres.nav.gov.hu/>) elérhető egy árverési hirdetményt. A feldolgozott árverési hirdetmény az elemzés 5. sz. mellékletében található. Az esettanulmány alapján megállapítható, hogy az árverési hirdetmény az elektronikus árverési felületen mindenki számára nyilvánosan megismerhető, tartalmaz minimál árat, valamint az árverezésre bocsátott ingatlan részletes műszaki leírását és képgalériát. Mindez optimálisan képes szolgálni, hogy az érdeklődők megfelelő információkat kapjanak.

5.3.3.4 Árverések a számok tükrében

A kifejezetten a vagyonekobbzást követő árverések pénzügyi nagyságrendjéről nem áll rendelkezésre információ. Összesen 2019-ben a NAV-hoz 2 milliárd forint folyt be árverési értékesítésből⁶⁸, ez azonban az adóigazgatási eljárásokkal kapcsolatos árveréseket is tartalmazza. Az elektronikus árverési felületen 57 gépjármű, 36,6 millió forint értékben, 35 tétel egyéb áru, 60,7 millió forint értékben és 6 tétel nemesfém, 12,1 millió forint értékben talált gazdára. Jóllehet a NAV adatai nem különítik el az elkobzás vagyonekobbzás kapcsán végrehajtott árveréseket az adóigazgatási eljárásokban végrehajtott árverésektől, ugyanakkor a NAV 2019. évi évkönyvének adatai azt mutatják, hogy az elektronikus árverésre bocsátott ingó és ingatlan árverések becstértéke az összes árveréshez képest 59-98% százalék (lásd 6. sz melléklet), ennek alapján feltételezhető, hogy az elektronikus eljárási forma az elkobzás, vagyonekobbzás során is meghatározó lehet.

Következtetés

A vagyonekobbzásból származó javak értékesítésének elektronikus árverési eljárása a potenciális érdeklődők legszélesebb körét képes elérni, érvényesül a nyilvánosság és a verseny. Az összeférhetlenségi szabályok és az elektronikus árverési résztvevők anonimitása magas fokú védelmet jelent az integritási kockázatokkal szemben és képes lehet garantálni az állam gazdasági érdekeit is. Az elektronikus árverés olyan értékesítési forma, amely a büntetőjogi vagyoni intézkedésekből származó dolgok hasznosításának más formái esetében is iránymutatásul szolgálhat.

⁶⁷ Avt. 64. § c,d

⁶⁸ NAV Évkönyv 2019

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK

- A Legfelsőbb Bíróság 4/2006. Polgári jogegységi határozat, - online: <https://kuria-birosag.hu/hu/joghat/42006-szamu-pje-hatarozat>
- Balogh, S. (2019): Jogszabályfigyelő: A törvényszéki végrehajtás megszűnésével összefüggő módosítások, - online: <https://jogtar.hu/2019/11/28/a-torvenyszeki-vegrehajtas/>
- Belovics, E., Gellér, B., Nagy, F., & Tóth, M. (2012): Büntetőjog I. Általános rész. HVG Orac, Budapest
- Budapest Környéki Törvényszék (2019): Tájékoztató a Budapest Környéki Törvényszék 2018. évi működéséről – online: https://budapestkornyekitorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/tajekoztato_a_budapest_kornyekei_torvenyszek_2018._evi_mukodeserol.pdf
- Center for the Study of Democracy (CFD) (2014): Disposal Of Confiscated Assets In The Eu Member States Laws And Practices – online: <https://www.files.ethz.ch/isn/185046/Disposal-of-confiscated-assets-report.pdf>
- EUROPOL (2016): Does crime still pay? - Criminal Asset Recovery in the EU - Europol – Europa – online: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/does-crime-still-pay>
- Fővárosi Törvényszék (2018): Tájékoztató a Fővárosi Törvényszék 2017. évi működéséről – online: https://fovarositorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/oszbiroi_tajekoztato_2017.pdf
- Fővárosi Törvényszék (2019): A törvényszék elnökének beszámolója a Fővárosi Törvényszék 2018. évi működéséről – online: https://fovarositorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/osszbiroi_beszamolo_-_2018._osszesitve.pdf
- Horváth M.– Pintér F. (2019): A vagyoni kényszerintézkedések az új Be. tükrében, Magyar Bírói Egyesület – online: <https://www.mabie.hu/attachments/article/1381/A%20vagyoni%20ke%CC%81nyszerinte%CC%81kede%CC%81sek%20az%20u%CC%81j%20Be.%20tu%CC%88kre%C%81ben.pdf> letöltés: 2020. június 11.
- Kelemen J. (2018): A büntetendő cselekményből származó vagyon elvonásának célja, elmélete és elvei, Büntetőjogi Szemle 2018/1. szám – online: <https://ujbtk.hu/dr-kelemen-jozsef-a-buntetendo-cselekmenybol-szarmazo-vagyon-elvonasanak-celja-elmelete-es-elvei/>
- Karitatív Tanács Ügyrendje (2015): <https://karitativtanacs.kormany.hu/download/c/76/41000/a%20Karitat%C3%ADv%20Tan%C3%A1cs%20C3%BCgyrendje.pdf>
- Herke, Cs. Kovács, G. Czebe, A, Nogel, M. (2020): Bűnjelekről a hatályos jog tükrében Magyar Jog, 2020/2., 106-113. o. – online: https://www.academia.edu/42106858/B%C5%B1njelekr%C5%91l_a_hat%C3%A1lyos_jog_t%C3%BCkr%C3%A9ben
- Kecskeméti Törvényszék (2017): Tájékoztató a Kecskeméti Törvényszék 2016. évi működéséről https://kecskemetitorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/tijekoztat_a_tarvenyszek_2016._evi_m-kadeserll.pdf
- KSH (2012): A KSH jelenti gazdaság és társadalom 2011/12 – online: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21112.pdf>
- KSH (2013): A KSH jelenti gazdaság és társadalom 2012. I–IV. negyedév – online: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel1212.pdf>

- Martus, B, Lukács, D. Pályi, K. (2020): A közsféra integritásának elemzése – online: https://www.asz.hu/storage/files/files/elemezsek/2020/a_kozszfera_integritasanak_elemezese20200429.pdf?download=true
- Miskolci Törvényszék (2017): Beszámoló 2016. Miskolci Törvényszék – online: https://miskolcitorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/beszamolo_2016.pdf
- Mátyás, Sz. (2016): A vagyon-visszaszerzési eljárás a hazai és közösségi jogrendben. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények - online: <http://www.pecshor.hu/periodika/XVII/matyas.pdf>
- Mátyás, F. (2019): Januártól megszűnik a törvényszéki végrehajtói jogállás, ado.hu, <https://ado.hu/ado/januartol-megszunik-a-torvenyszeki-vegrehajtoi-jogallas/>
- NAV (2012-2018): NAV évkönyv (2011 – 2017) – online: https://nav.gov.hu/nav/archiv/Kiadvanyok/evkonyvek/NAV_evkonyvek_/NAV_evkonyvek.html
- NAV (2019): NAV évkönyv 2018 – online: https://www.nav.gov.hu/nav/kiadvanyok/evkonyvek/evkonyv_2018
- NAV (2020): NAV évkönyv 2019 – online: www.nav.gov.hu › 2019_NAV_evkonyv_egyben_vegleges
- OECD Working Group on Bribery (2019): Implementing the OECD anti-bribery convention – Phase 4 report: Hungary – online: <https://www.oecd.org/corruption/OECD-Hungary-Phase-4-Report-ENG.pdf>
- Pápai-Tarr, Á (2016): A magyar büntetőpercek elhúzódása in: Jakab, A., & Gajduschek, G. (2016): A magyar jogrendszer állapota. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet - online: https://jog.tk.mta.hu/uploads/files/29_PapaiTarr_Agnes.pdf
- Pintér F. (2017): A bűnös vagyon visszaszerzésének bírói gyakorlata, Diskurzus 2017. – online: https://epa.oszk.hu/02200/02234/00015/pdf/EPA02234_Diskurzus_2017_01_035-051.pdf letöltés: 2020. június 10.
- Pulay, Gy. (2014): A korrupció megelőzése a szervezeti integritás megelőzése által, Pénzügyi Szemle 2014/2.
- Szathmáry, Z (2016) : A lefoglalt és zár alá vett vagyon kezelésének szabályairól, Jogtudományi Közlöny, 71 (6).
- Tóth, M. (2015): A gazdasági bűnözés és bűncselekmények néhány aktuális kérdése (Vol. 4, pp. 1-21). MTA Law Working Papers.

JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

Alaptörvény	Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
Btk.	2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
Be.	2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
Áht.	2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
Avt.	2017. évi CLIII. törvény az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról
Ákr.	2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról
Bhr.	1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról
Bv.tv.	2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
2020. évi Kvtv.	2019. évi LXXI. törvény - Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről
új Ptk.	2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
Számv. tv.	2000. évi C. törvény a számvitelről
Vtv.	2007. évi CVI. törvény az állami vagyonról
Nvtv.	2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról
Törvényszéki végrehajtással összefüggő törvények módosítása	2019. évi LXXXI. törvény a törvényszéki végrehajtással összefüggő egyes törvények módosításáról
Áhsz.	4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről
Ávr.	368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet	11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról
18/2017. (XII. 15.) IM rendelet	18/2017. (XII. 15.) IM rendelet a hatósági letétről, valamint a közigazgatási hatósági eljárás során zár alá vett vagy lefoglalt dolgok tárolásáról és értékesítéséről
100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet	100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól
11/2018. IM rendelet	11/2018. (VI. 12.) IM rendelet a bűnügyi költségek előlegezéséről
22/2012. BM rendelet	22/2012. (IV. 13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról
18/2017. (XII. 15.) IM rendelet	18/2017. (XII. 15.) IM rendelet a hatósági letétről, valamint a közigazgatási hatósági eljárás során zár alá vett vagy lefoglalt dolgok tárolásáról és értékesítéséről

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Büntetőjogi vagyoni intézkedések és kényszerintézkedések összehasonlítása

	Elkobzás	Vagyonekobzás	Lefoglalás	Zár alá vétel
Célja	joghátrány alkalmazásával tartsa vissza az elkövetőt újabb bűncselekmény elkövetésétől, a közbiztonságra veszélyes eszközök elvonása	a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása	a bizonyítási eszköz, illetve az elkobozható dolog vagy a vagyonekobzás alá eső vagyon biztosítása a büntetőeljárás lefolytatása érdekében	vagyonekobzás, vagy polgári jogi igény biztosítása
Tárgya	<ul style="list-style-type: none"> dolog, amelyet bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre amelyre a bűncselekményt elkövették amelynek birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, jogszabályba ütközik 	<ul style="list-style-type: none"> a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyon, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon, amelyet bünszervezetben való részvétele, és egyes súlyos bűncselekmények elkövetésének ideje alatt szerzett. 	<ul style="list-style-type: none"> bizonyítási eszköz, bűnjel elkobozható dolog a később vagyonekobzás alá eső vagyon 	<ul style="list-style-type: none"> dolog számlapénz és elektronikus pénz a befektetési vállalkozásokról szóló törvényben meghatározott pénzügyi eszköz vagyoni értékű jog, vagy vagyoni jellegű követelés
Az eljárásban érintett szervezetek	Bíróság (BGH), NAV	Bíróság, (BGH), NAV	Bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság	Bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság
Keletkezik-e állami tulajdon?	Igen	Igen	Nem	Nem
Hasznosítás, elidegenítés	<ul style="list-style-type: none"> vételre felajánlás árverés közérdekű hasznosítás megsemmisítés 	<ul style="list-style-type: none"> árverés árverésen kívüli értékesítés megsemmisítés 	speciális feltételek fennállása esetén előzetes értékesítés	nem hasznosítják

2. sz. melléklet: EUROPOL válaszadók, válaszok, becült érték

Lefoglalás/zár alá vételt (frozen) becült értéke az EU-ban (2010-2014)		
Év	Megkérdett tagállamok száma (db)	Átlagos lefoglalás/zár alá vétel (millió euró)
2010	16	68,2
2011	19	82,1
2012	20	124,8
2013	20	113,4
2014	16	87,6
Elkobzás/vagyonekobzás (confiscation) becült értéke az EU-ban (2010-2014)		
Év	Megkérdett tagállamok száma (db)	Átlagos elkobzás/vagyonekobzás (millió euró)
2010	10	37,5
2011	13	44,4
2012	14	37,1
2013	14	54,1
2014	10	23,0

Forrás: EUROPOL alapján saját szerkesztés

3. sz. melléklet: Bűncselekményekkel okozott kár és kármegtérülés (BM BSR)

Bűncselekmények által okozott kár, megtérülés és megtérülési arány a kármegtérülés módja alapján (Ft)						
Kármegtérülés módja	2013	2014	2015	2016	2017	2018 I. félév
Okozott kár	836 126 514	298 914 506	1 944 924 812	661 107 864	72 311 209	12 280 172
Biztosítási intézkedést követő zár alá vétellel	258 513 720	89 802 881	543 271 752	193 662 321	72 210 890	12 280 172
Megtérülési arány	30,92%	30,04%	27,93%	29,29%	99,86%	100,00%
Okozott kár	7 772 853 333	9 776 387 720	8 706 383 556	8 930 688 943	10 122 580 869	6 053 231 149
Lefoglalással	6 009 295 179	8 528 647 828	6 026 941 867	5 637 149 200	8 255 811 011	3 099 505 983
Megtérülési arány	77,31%	87,24%	69,22%	63,12%	81,56%	51,20%
Okozott kár	1 918 870 594	1 786 453 084	1 748 872 607	621 629 398	3 341 699 950	3 263 445 145
Lefoglalással és zár alá vétellel	1 246 059 443	1 371 141 891	119 150 274	203 442 287	571 869 425	419 056 653
Megtérülési arány	64,94%	76,75%	6,81%	32,73%	17,11%	12,84%
Okozott kár	5 907 995	25 143 224	64 025 449	295 616 343	110 527 450	45 384 373
Önkéntesen és lefoglalással	4 847 551	18 075 622	58 343 852	277 148 466	76 913 178	35 613 768
Megtérülési arány	82,05%	71,89%	91,13%	93,75%	69,59%	78,47%
Okozott kár			4 184 100	232 660 658	380 000	
Önkéntesen és zár alá vétellel			1 519 750	232 660 658	380 000	
Megtérülési arány			36,32%	100,00%	100,00%	
Okozott kár		35 676 146	34 250 815	158 586 080	39 750 240	132 957 000
Önkéntesen, lefoglalással és zár alá vétellel		6 386 686	12 085 011	79 734 383	29 194 678	132 957 000
Megtérülési arány		17,90%	35,28%	50,28%	73,45%	100,00%
Okozott kár	546 286 851	993 051 083	1 705 524 740	5 871 616 187	1 495 642 094	1 974 644 598
Zár alá vétellel	483 640 256	909 295 358	792 344 251	5 520 755 755	511 727 320	903 416 928
Megtérülési arány	88,53%	91,57%	46,46%	94,02%	34,21%	45,75%
Kár összesen	10 243 918 773	12 616 711 257	12 263 241 267	16 110 797 609	15 110 580 603	11 469 662 265
Megtérülés összesen	7 743 842 429	10 833 547 385	7 010 385 005	11 950 890 749	9 445 895 612	4 590 550 332
Megtérülési arány összesen	75,59%	85,87%	57,17%	74,18%	62,51%	40,02%

Forrás: BM BSR

4. sz. melléklet: Esettanulmány, a tárolásról szóló információk a törvényszéki beszámolóknak

Bíróság	Raktárak állapota	Raktárak kihasználtsága	Megjegyzés
Budaörs	megfelelő	100%	
Cegléd	felújított	100%	vizes, hullik a vakolat
Dabas	nem megfelelő, jobb oldal beázik	90%	a helyiség mérete elegendő
Dunakeszi	megfelelő	80%	
Gödöllő	megfelelő, a polcok száma nem elegendő	90%	polcokra lenne szükségük
Monor	nem megfelelő	90%	
Nagykátán	nem megfelelő	100%	
Nagykőrös	megfelelő	80%	Külön épületben van, jól zárható helyiség
Ráckeve	nem megfelelő	100%	
Szigetszentmiklós	megfelelő	80%	nagyméretű bűnjelek tárolására nem alkalmas
Szentendre	megfelelő, de nincs világítás	100%	
Vác	nem megfelelő, nyirkos, dohos	100%	
BKT, Budakörnyék	nem mind megfelelő	95%	

Forrás: Budapest Környéki Törvényszék

„A bűnjel raktár (...) a Hungária krt. 117. alatti épületben kapott helyet. Az épület nagyon rossz állapotban van, a tetőszigetelés teljesen elavult, foltokban történő javítása nem lehetséges. A tárolt dolgokat fóliatakarással igyekszünk megóvni. A raktár nem elegendő a bűnjelek tárolására, emiatt a törvényszék a gépjárművek és nehezen tárolható egyéb bűnjelek tárolására és őrzésére külső szolgáltatást vesz igénybe.”

„... lefoglalt (...) gépjárművek tárolása itt nem zárt helyen történik, a gépjárművek ezáltal ki vannak téve az időjárás viszontagságainak. A telephely nem betonozott, a járművek egy része homokban áll, így a lefoglaláskori állapotot nem minden esetben lehet biztosítani, ennek ellenére igyekszünk azt megőrizni.”

Forrás: Tájékoztató a Budapest Környéki Törvényszék 2018. évi működéséről

„A Kecskeméti Törvényszéken kicsinek bizonyul, amikor nagyobb horderejű ügyekben sok iratot szállítanak be és a tárolóhely állapota sem a legjobb. A falak salétromosak és sok helyen hullik a vakolat. A Bajai bíróságon szintén kicsi a tárolóhely, főként a nagyobb méretű bűnjeleknek (pl.: kerékpárok), állaga megfelelő. A Kalocsai bíróságon is kicsi a tárolóhely mérete a nagyobb méretű bűnjelek tárolására, állaga szintén megfelelő.

Forrás: Tájékoztató a Kecskeméti Törvényszék 2016. évi működéséről

„A bűnjelraktárak speciális igényű bűnjelek tárolására nem alkalmasak. (...) A felújítás során kialakításra került a bűnjelként lefoglalt autók, nagyszámú kerékpár és más nagy terjedelmű tárgyak tárolására is alkalmas, szintén biztonsági rendszerrel védett nyitott terület. A járásbíróságok közül a kazincbarcikai, a mezőkövesdi, a sátoraljaújhelyi, szerencsi, a szikszói és a tiszaujvárosi épületben megfelelő helyiség áll a bűnjelek tárolására rendelkezésre. Ezekben a helyiségekben a jogszabályi előírásokat betartva tárolhatók azok a bűnjelek, amelyek alkalmasak épületen belül történő elhelyezésre. (...) A székhelyen kívüli járásbíróságok bűnjelkezelését illetően általános probléma azoknak a bűnjeleknek a kezelése, amelyek az épületen belül nem helyezhetők el. Nagy számban fordul el például kétkerekű kézikösi

lefoglalása. Ezeknek az eszközöknek a szikszói telephelyre történő szállítása költséges lenne, ezért ezt a törvényszék nem alkalmazza minden esetben, így ideiglenesen a járásbíróságok udvarán történik a tárolásuk .”

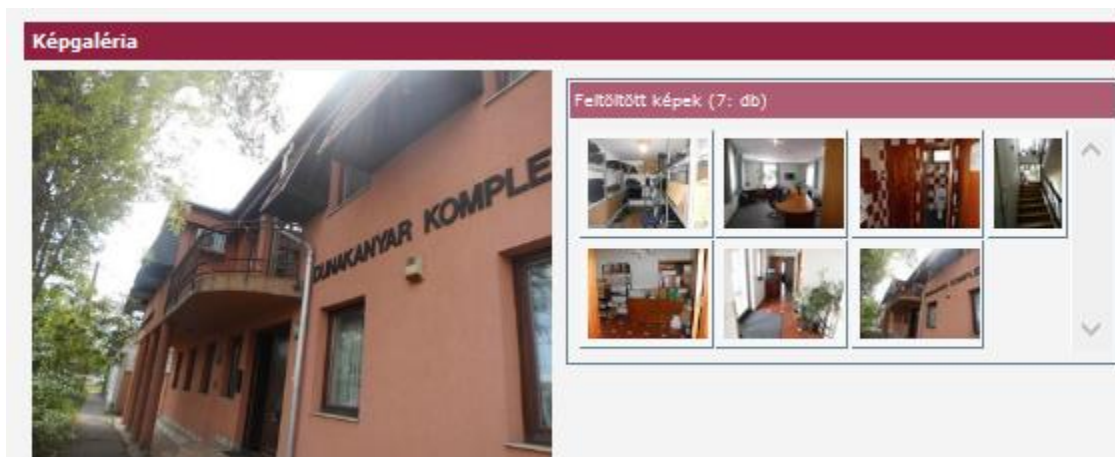
Forrás: Tájékoztató a Miskolci Törvényszék 2016. évi működéséről

„A bűnjelek kezelésében, nyilvántartásában, raktározásában, valamint az értékesítéssel és megsemmisítéssel összefüggő feladatokban változást vártunk a Törvényszék vonatkozásában is a Bűnjelkezelési Hivatal felállításának esetén, ami nem történt meg.”

Forrás: Tájékoztató a Budapest Környéki Törvényszék 2018. évi működéséről

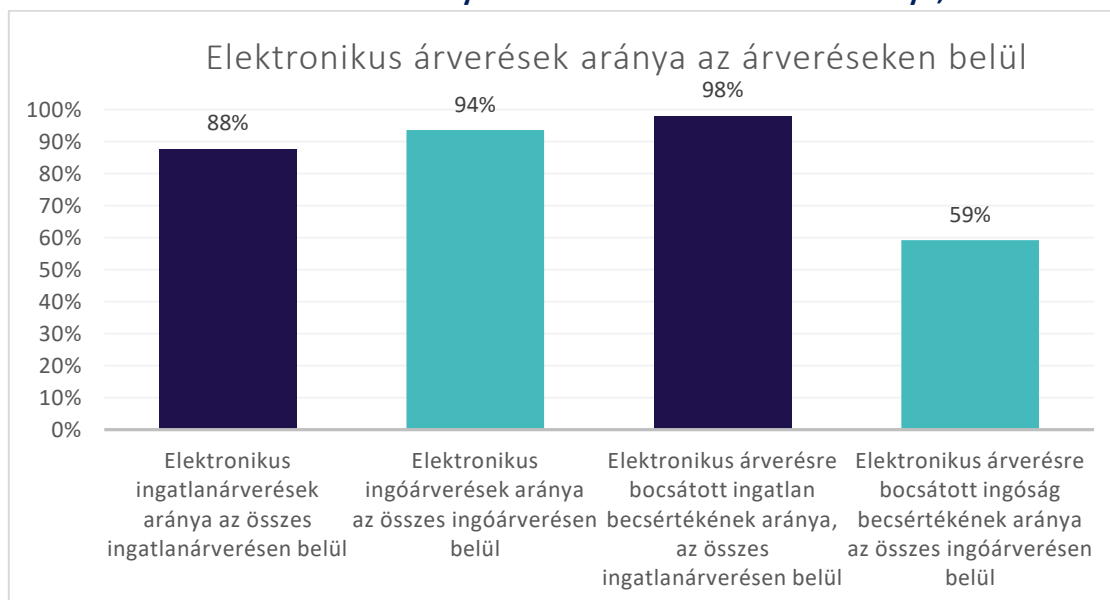
5. sz. melléklet: Esettanulmány, NAV Elektronikus Árverési Hirdetmény

Árverezett tétel adatok	
Ingtalan megnevezése:	Kivett irodaház és udvar
Becsérték:	97 000 000 HUF
Árverési előleg:	9 700 000 HUF , mely összeget a 10032000-01601075-00000000 számú NAV Elektronikus árverés vételére központi végrehajtói letéti számla nevű számlára kell megfizetni kizárólag átutalással, a közlemény sorban feltüntetve az árverésen licitáló nevét, az árverés sorszámát és magánszemély/egyéni vállalkozó esetén a résztvevő adóazonosító jelét (pl.: 999999/999999, 8999999999), szervezet nevében történő befizetés esetén pedig az árverés sorszámát és a cég adószámát (pl.: 999999/999999,12345678-9-99).
Minimál ajánlat:	63 050 000 HUF
Helyrajzi szám:	61769
Terület:	383 m2
3.a Megközelíthetősége:	kiépített
5. Külön engedély nélkül beépíthető:	Nem
6. Közművesítettség foka:	vezetékes víz, villany, gáz, csatorna
7. Talajának minősége:	kötött
9. Kerítése:	van
Kerítés anyaga:	egyéb (betonlábazatos vas és kő-vasoszlopok és fonott drót)
10. Bejegyzések a tulajdoni lapon:	NAV - végrehajtási jog
Épület név:	kivett irodaház és udvar
Az épületben lévő lakások - üdülőegységek száma:	
Egyéb szobák száma:	9 darab
Építmény típusa:	főépület
15.a Megközelíthetősége:	kiépített
16. Rendeltetése (használat módja):	egyéb (irodaház)
17.a Szintek száma:	földszintes
Készültségi foka:	100 %
17.b Alapozása:	beton
Szigetelése:	teljesértékű
17.c Falazata:	tégla
17.d Tetőszerkezet:	monolit vb. földém, fa, sátor és cserépfedés
17.e Tetőtér beépítettsége:	6 iroda,1 teakonyha,1 Wc+kézműszó,folyosó, terasz
17.f Életkora:	25 év
Állapota:	közepes
17.g Aláépített:	egészben
Lift:	Nem
17.h Alapterülete:	218 m2
17.k Épület fűtése:	egyéb (gáz-cikrókazán és radiátor, központi fűtés és padlófűtés)
17.l Épület közművesítettsége:	villany, gáz, csatorna

Forrás: NAV, <https://arveres.nav.gov.hu/>

6. sz. melléklet: NAV által lefolytatott elektronikus árverések aránya, 2019

Forrás: NAV, saját szerkesztés

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszhirportal.hu